

CHILE-BULLETTINEN

NR 3 1973 PRIS 2 KR

CHILES EKONOMI

JORDREFORMEN OCH

BONDERÅDEN

UTBILDNING

FASCISTISKT HOT I CHILE

Innehåll:

Ekonomi i "kris": Redogörelse för dagens ekonomiska situation i Chile.

Intervju med gruvministern vid förhandlingarna under kopparstrejken.

Framväxande arbetarmakt: Avtal CUT - Folkfronten betr. arbetarnas deltagande i ledningen för företagen.

Jordreformen och bonderåden: Böndernas betydelse för den politiska utvecklingen i Chile - Jordreformen under Allende - Bonderåden.

Utbildning: Förslag till ny skolreform stoppas av parlamentet.

Fascismen hotar: Fascistorganisationen "Fosterland och Frihet" och deras program.

ITT och Kristdemokraterna: Nya fakta rörande ITT:s agerande i Chile.

CHILEKOMMITTEN

Kommittén ser som sin uppgift att genom olika slags solidaritetsaktioner, utgivning av bulletin, organiserande av demonstrationer, debatter mm, stödja det chilenska folkets- och Folkfrontsregeringens kamp för socialismen samt sprida information om Chile och om imperialismen och dess verkningar.

Vill Du veta mer om Chile, bli medlem i Chilekommittén eller delta i någon av kommitténs arbetsgrupper kan Du kontakta någon av följande personer:

Anna Venegas	tel. 45 58 39
Reinhold Johnsson	tel. 0753/38 826
Anna-Carin Sjödin	tel. 21 27 23

Medlemsavgiften 20:- kr. kan sättas in på postgiro nr. 653928 - 2

Medverkande i redaktionen:

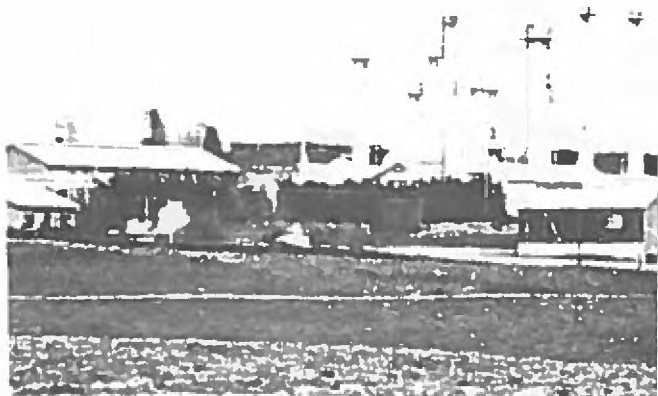
Anna-Karin Sjödin
Karl-Erik Jagare
Anders Forslund
Gertrud Björkbom
Stefan der Wylder

EKONOMI I KRIS

Ordet "kris" blir allt vanligare då Chiles aktuella ekonomiska situation diskuteras. Idag är det inte bara oppositionspressen inom Chile och de stora nordamerikanska nyhetsbyråerna som talar om en ekonomisk kris - även regeringen, vänsterpressen och till UP positivt inställda utländska observatörer har tenderat att enas om, att den chilenska ekonomin faktiskt genomgår en svår kris. Symptomen på detta är många: en mycket kraftig inflation (som år 1972 uppgick till drygt 160% och som detta år ser ut att kunna bli lika hög), varubrist och långa köer framför butikerna, en expanderande och alltmer okontrollerbar svart marknad och mycket stora underskott i betalningsbalansen. Till detta bör läggas, att produktionen såväl inom industrin som inom jordbruket har stagnerat, efter de två relativt framgångsrika åren 1971 och 1972 - i år väntas en viss, i värsta fall ganska kraftig, minskning av produktionen i landet.

Det går alltså inte att vifta bort dessa svårigheter och låtsas som om allt eller det mesta står bra till i den chilenska ekonomin. Katastrofrapporterna i utländsk press är visserligen som alltid mycket överdrivna - ända sedan Allende tillträdde hösten 1970 har alarmerande rapporter om en nära förestående "ruin", "bankrutt", "ekonomiskt sammanbrott" etc basunerats ut över världen - men de problem som kvarstår när de värsta överdrifterna skalats bort, är allvarliga nog.

Vilka är orsakerna till den nuvarande ekonomiska krisen, och vilka möjligheter finns det att övervinna den?

Innan vi övergår till att försöka besvara dessa frågor bör vi dock först komma med en reservation. När vi talar om den aktuella "krisen" måste vi hålla i minnet, att denna tar sig helt andra - och på ytan mer dramatiska - uttryck än den kroniska kris som Chiles ekonomi kan sägas ha befunnit sig i. För den fattiga majoriteten har Chiles kapitalism varit en enda lång "kris", som under efterkrigstiden fram till 1970 bl a yttrade sig i en fortgående försämring av levnadsstandarden för låginkomsttagarna, en successiv försämring i sysselsättningen, en stadig ökning av bostadsbristen och en markant sänkning av näringsstandarden. Borgerliga ekonomer uppfattar inte alla dessa bevis på den chilenska kapitalismens kroniska misslyckanden med att lösa problemen för den fattiga folkmajoriteten som tecken på en "kris" - stagnation, arbetslöshet och misär var ju den chilenska kapitalismens normala tillstånd - men för Chiles fattiga var det naturligtvis fråga om en ständig krissituation. Idag är läget annorlunda - levnadsstandarden för låginkomsttagarna har förbättrats avsevärt sedan 1970, konsumtionen av alla varor av masskonsumtionskaraktär - livsmedel, kläder m m, - har ökat betydligt per invånare, bostadsbyggandet och slumsaneringen har expanderat, skolväsendet och sjukvården likaså. Arbetslösheten har däremot sjunkit mycket kraftigt - sedan 1970 har över 300 000 nya jobb skapats osv.

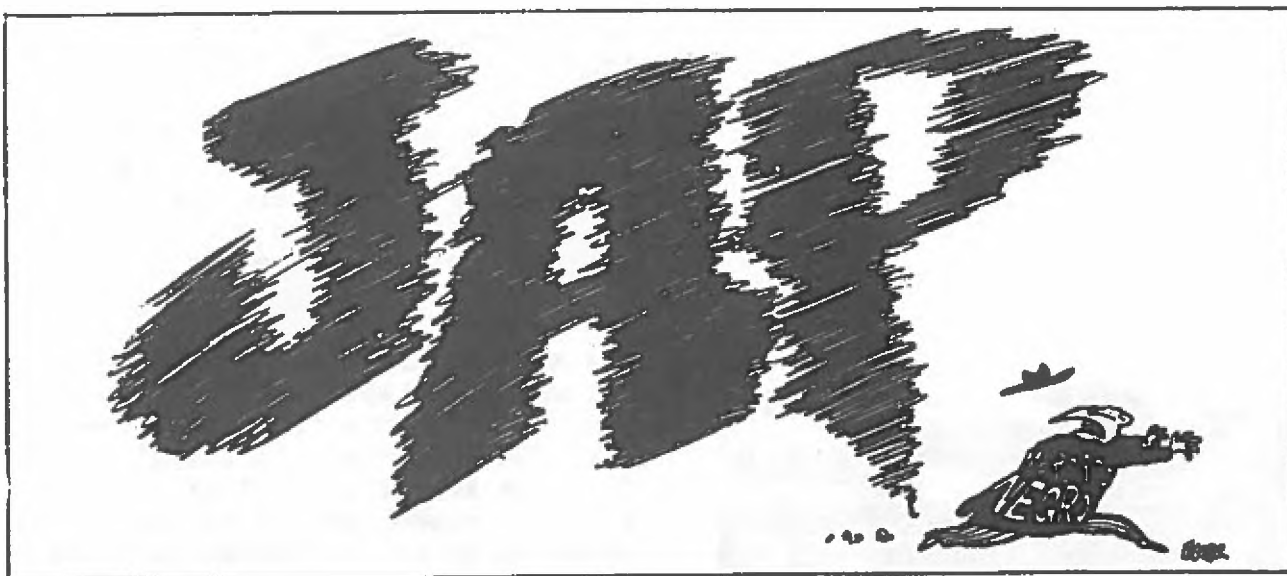
För de tidigare arbetslösa och för låginkomsttagarna är alltså dagens kris att föredra framför den traditionella typen av ständig kris - för överklassen och den övre medelklassen är det precis tvärtom, eftersom just det faktum att de fattiga för första gången haft råd att konkurrera om konsumtionsvarorna är en av orsakerna till inflationen och köerna framför butikerna. Före UP-regeringens tillkomst fanns det inga köer framför t ex köttaffärerna, eftersom lönerna var så låga att majoriteten av det chilenska folket över huvud taget inte kom på tanken att gå ut och handla biffkött - pengar-

na räcket ju knappt till bröd ens. I dagens Chile strävar man efter att frångå det gamla systemet med "ransonering efter plånboken" och i stället hålla priserna på nödvändighetsvaror så låga att även de lägst betalda skall ha råd att äta, att köpa kläder, osv. Detta är en av orsakerna till de långa köerna - trots en kraftig höjning av såväl produktion som import under åren 1971 och 1972 översteg efterfrågan på konsumtionsvaror utbudet just därför att så många nya grupper för första gången fick råd att konsumera.

Men det finns även andra orsaker, främst då den inhemska ekonomiska och politiska oppositionens agerande samt USA-imperialismens ekonomiska krigföring mot Chile. Via sin kontroll över massmedier, via ryktesspridning mm har högeroppositionen i Chile skapat en verklig köphysteri, vilket kraftigt bidragit till att skapa köer även för varor som det finns gott om - konsumenterna luras att hamstra stora kvantiteter varor i tron att de håller på att ta slut, och oppositionens rykten får därför ofta karaktären av självuppfyllande profetior. Står det en morgon på löpsedlarna att t ex tandkrämen håller på att "ta slut" är det naturligt att många rusar iväg till affärerna för att köpa just tandkräm, vilken mycket riktigt "tar slut" i många butiker framåt eftermiddagen. Vidare bidrar oppositionens kontroll över distributionssystemet - över 70% av grosshandeln sköts av privata företag, och detaljhandeln är nästan till 100% privatägd - till att förvärra problemen inom varudistributionen; en mycket stor del av varorna slussas inte

ut till konsumenterna via de normala kanalerna och till offentliga priser, utan försvinner på vägen till hamstrare, spekulanter och svarta börs-hajar. Denna svarta marknad är idag otroligt uppsvälld och det intima samarbetet mellan den politiska oppositionen och den privatägda handeln gör det mycket svårt för regeringen och för konsumenternas massorganisationer (de s k JAP's "Juntas de Abastecimiento y Precios") att ingripa, speciellt som det av oppositionen dominerade parlamentet vägrat att lagstifta om straff för ekonomiska brott av typ spekulation och hamstring. Denna vägran är för övrigt helt naturlig med tanke på att högerpartierna själva organiserar en stor del av den svarta marknaden - varubrist och svarta marknader är utmärkta vapen i propagandan mot regeringen, och de är samtidigt synnerligen inkomstbringande rent ekonomiskt.

Vidare är den största delen av industrin (oa 70%) fortfarande i privata händer, liksom nästan hela transportväsendet. Även här har alltså oppositionen stora möjligheter att skapa ekonomiska problem - åkeristrejken (som egentligen borde kallas "lockout", eftersom majoriteten av de anställda chaufförerna var villiga att fortsätta att arbeta) i oktober förra året illustrerar ett sätt som högeroppositionen kan använda sin ekonomiska makt på, och mindre dramatiska men på lång sikt mycket kännbara stridsåtgärder används dagligen för att skapa ekonomiska problem: punktstrejker inom handeln och transport-

JAP arbetar för att förhindra svarta börshandel. (Mercado negro = svarta börsen.)

väsentet, motstånd mot att investera - ett informellt "investeringsstopp" är sedan länge genomfört av bourgeoisin - direktförsäljning av industriprodukter till spekulanter och hamstrare mm.

Inom industrin är dock arbetarklassens höga politiska medvetande en garanti för att den privatägda industrin inte kan användas i samma utsträckning som t ex distributionen och transportväsendet för att skapa ekonomiska problem. När bourgeoisin har försökt minska produktionen, avskeda arbetare i stor skala eller t o m helt stänga sina fabriker - vilket man bl a försökte under "oktoberhändelserna" förra året - har arbetarna prompt svarat med att själva överta driften och kontrollen av fabrikerna.

Även inom jordbruket är den privata sektorn störst, och den klass av rika bönder som trots jordreformen dominerar Chiles landsbygd (UP har ju, på grund av oppositionens kontroll över parlamentet, varit tvunget att arbeta med den helt otillräckliga jordreformslagstiftningen från 1967) har varit en av UP's allra mest reaktionära fiender och har på en rad olika sätt saboterat regeringens jordbrukspolitik.

En starkt bidragande orsak till den besvärliga ekonomiska situationen är också USA's ekonomiska blockad mot Chile, en blockad som främst (men inte uteslutande) yttrat sig i att man tvärt avbrutit den traditionella kredittillförseln till Chile. I denna kreditblockad har inte bara de nordamerikanska privatbankerna och storföretagen slutit upp, utan även de s k internationella kreditinstituten av typ "Världs"-banken och Inter-amerikanska Utvecklingsbanken. Givetvis har även USA's "u-hjälp" upphört.

Eftersom denna kreditblockad sammanfallit med mycket stora prisfall på Chiles viktigaste exportprodukt, koppar, har betalningsbalansen blivit mycket kritisk, och importen av en rad produkter som traditionellt alltid köpts på kredit - maskiner, reservdelar mm - har därför måst begränsas kraftigt. Bristen på dessa varor är idag mycket stor i Chile, och kreditblockaden kommer att få synnerligen allvarliga konsekvenser för den chilenska ekonomin under de

kommande åren. Redan idag står flera industrier så gott som helt still på grund av bristen på reservdelar eller importerade råvaror. Åtskilligt görs naturligtvis för att ersätta import med hemmaproduktion, men det kommer att ta lång tid innan den underutvecklade chilenska industrin blir i stånd att själv producera det man tidigare har vant sig vid att alltid kunna importera.

Andra inslag i USA's ekonomiska krigsföring mot Chile har varit försöken från de stora nordamerikanska kopparbolagens sida att få Chiles koppar beslagtagna i en rad olika länder - bl a i Sverige - med hänvisning till att Chiles koppar inte tillhör Chile utan Kennecott och Anaconda. Avsikten med dessa försök - som hela tiden stötts av USA's regering - har givetvis varit att skapa problem för Chile med avsättningen av sin koppar utomlands (mer om detta i Chile-bulletinen nr 1).

Det vore dock fel att lägga hela skulden på de aktuella ekonomiska problemen på imperialismen och högeroppositionen. Den ekonomiska politik som UP självt har fört har på olika sätt bidragit till den nuvarande situationen, och den kraftiga inflationen och varubristen har till stor del sina rötter dels i den expansionistiska ekonomiska politik som UP drev, främst under år 1971, och dels i de politiska brister inom UP som har förhindrat genomförandet av en konsekvent anti-kapitalistisk politik.

Den expansionistiska ekonomiska politiken först. Situationen år 1970 var den, att den chilenska ekonomin befann sig i en mycket djup och långvarig stagnation, ett tillstånd som förvärrades av de ekonomiska sabotageåtgärder som vidtogs av den inre och yttre oppositionen omedelbart efter UP's valseger på hösten. Den nya regeringens ekonomiska program på kort sikt kom därför att inriktas på att snabbt häva den ekonomiska stagnationen, och medlen för att åstadkomma detta var främst en mycket kraftig ökning av den offentliga sektorns utgifter (+80% år 1971 jämfört med år 1970), av lönerna (+55%) och av bankkrediterna (+243%). På kort sikt var denna politik mycket framgångsrik - konsumtionen steg snabbt, liksom produktionen, och arbetslösheten sjönk till för Chile rekordlåga nivåer. Mot slutet av 1971 visade det sig dock att expansionen gått för snabbt,

att regeringen delvis tappat kontrollen över utvecklingen: flaskhalsar uppstod överallt - i transportsystemet, i valuta-situationen och ute på fabrikerna mm - vilket i förening med det ökade trycket från den inhemska oppositionen och från USA resulterade i att en lång rad bristsituationer började uppstå. De inflationistiska spänningarna i ekonomin tilltog, svarta marknader började uppstå - delvis till följd av faktorer som låg helt utanför regeringens kontroll, delvis till följd av den alltför "generösa", på kort sikt inriktade konsumtionspolitiken.

Samtidigt tappade UP det politiska initiativet, som alltmer gled över till oppositionen. Under det mycket framgångsrika första halvåret borde man utnyttjat sitt taktiska övertag bättre, man borde till exempel vilket numera erkänns av så gott som samtliga partier inom UP och även av president Allende själv - utnyttjat den utmärkta situationen efter kommunalvalen i april 1971 (då UP fick över 50% av rösterna) till att utlysa en folkomröstning i syfte att ersätta det gamla parlamentet med en "folkförsamling" där man haft goda möjligheter att erövra en absolut majoritet och därmed makten över lagstiftningen. Vidare var man alltför försiktig i början då det gällde att angripa roten till det onda - bourgeoisins ekonomiska makt.

Ända sedan slutet av 1971 har de ekonomiska problemen förvärrats. Flaskhalsarna har blivit fler och fler, inflationen har vuxit, liksom underskotten i betalningsbalansen. Oppositionens kontroll över parlamentet har omöjliggjort genomförandet av nödvändiga förändringar i lagstiftningen, och dess ekonomiska makt har varit tillräckligt stor för att kunna sabotera den ekonomiska utvecklingen. Den statliga sektorn inom ekonomin är helt otillräcklig för att man skall kunna genomföra en effektiv ekonomisk planering. Inflationen, svarta marknader och ett reaktionärt skattesystem som UP inte kan förändra utan stöd av parlamentet gör det allt svårare att skydda arbetarklassen mot reallönesänkningar som nu hotar efter den kraftiga förbättring som ägde rum tidigare, främst under 1971

Den ekonomiska situationen är alltså mycket svår, och hotar att förvärras ytterligare. Lösningen på denna kris är självfallet inte en återgång till det gamla systemet - kapitalismen har haft flera hundra år på sig för att lösa Chiles ekonomiska problem och har misslyckats fullständigt - utan en övergång till ett nytt. Den aktuella ekonomiska krisen är kapitalismens, inte socia-

lismens, kris. Den chilenska kapitalismen är oduglig - den klarar omöjligen av att försörja folket med det absolut nödvändigaste såsom mat, kläder och husrum, och den klarar inte av ett enda års ekonomisk expansion utan att drabbas av flaskhalsar på snart sagt varenda område. Den chilenska bourgeoisin har även den visat sig helt oduglig, och det enda den idag är kapabel att åstadkomma är att ta emot dollar från USA, konspirera mot regimen, organisera svarta marknader och ekonomiskt sabotage samt att sprida lögn. Lösningen på Chiles problem - ekonomiska, sociala och politiska - heter socialism, inte kapitalism. All makt åt de arbetande klasserna, ingen åt bourgeoisin. Ju längre bourgeoisin får behålla sin makt, desto allvarligare blir de ekonomiska problem och desto svårare blir det att avancera vidare mot socialismen.

UP's situation är mycket svår. Mot sig har man en stark inre och yttre fiende, vars parlament, lagar, massmedier osv är intakta och vars ekonomiska makt fortfarande är tillräckligt stor för att förhindra en socialistisk utveckling. Med sig har man arbetarklassen och dess allierade i kampen för ett bättre samhälle. Om inte styrkeförhållandena i dagens Chile förändras till folkets förmån, och förändras drastiskt, hotar ett allvarligt nederlag. Alternativen i Chile idag är bara två: Socialism eller Fascism.

GRUVMINISTERN: BYT LÖNEKAMPEN MOT KAMP FÖR ARBETARMAKT

Under de två och ett halvt år som UP suttit vid makten och under de nästan två år som förflutit sedan nationaliseringen av kopparen, har koppargruvan El Teniente presenterats som modell för effektiv gruvdrift, både med avseende på produktion och politisk medvetenhet bland arbetarna. Den nu aktuella strejken har därför fått mycket kraftigare återverkningar än konflikterna vid den större gruvan Chuquicamata under samma tidsperiod. Sergio Bitar har varit med om att utarbeta det förhandlingsbud som regeringen lagt fram och som har diskuterats aktivt av arbetarna. Sergio Bitar, 32, som är civilingenjör lägger fram problemen inte enbart utifrån ekonomiska och politiska synvinklar utan även utifrån ett vidare perspektiv, den industriella planeringen. Efter marsvalet blev Bitar gruvminister. Sergio Bitar är den enda representanten för den kristna vänstern i kabinettet. Under de månader han innehaft ministerposten har han varit tvungen att möta och lösa andra liknande arbetskonflikter: vid gruvan Disputada de Las Condes och bland bensinstationsarbetare. Tidskriften Chile Hoy intervjuade Bitar i Coya under en paus i förhandlingarna.

Ch.H.: Visste ni när ni utnämndes till minister att problemen vid koppargruvorna skulle bli så akuta?

S.B.: Koppar- och jordbrukssektorerna är de sektorer som vi inom regeringens ekonomiska kommitté har sett som de mest kritiska för år 1973. Dessa sektorer utgör ryggraden för hela årets utvecklingsstrategi. Inom jordbruket kommer vi att ersätta importen av jordbruksprodukter med inhemska produkter och inom kopparsektorn ökar vi exporten vilket ger oss ett bättre underlag i det stränga finansiella läge som råder. Det har stått mycket klart för oss att vi måste öka våra ansträngningar för att öka produktionen av koppar.

Under de månader som jag varit minister har jag bättre kunna se vilka åtgärder som måste sättas in och vilka orsakerna till en del av problemen med kopparen är.

Ch.H.: Kan ni säga oss vilka dessa orsaker är?

S.B.: Vår produktionspotential är av sådan omfattning att vi kan uppnå en produktion av en miljon ton koppar år 1976 utan att behöva göra omfattande investeringar.

Ch.H.: Hur många ton producerar vi i dag?

S.B.: Mer än 700 000 ton, om man räknar in de medelstora och små gruvorna. Om vi enbart räknar med de stora gruvorna producerar vi nära 600 000 ton koppar.

Ch.H.: Varför står vi i dag så långt från denna möjliga produktionsnivå?

S.B.: Det finns tre orsaker. Den första har sitt ursprung bland arbetare och tjänstemän. Om man studerar antalet strejker som ägt rum under det gångna året i Chuquicamata, kan man konstatera att de uppgått till mer än 100 st, dvs att det var tredje dag var en partiell strejk. Produktiviteten vid smältverken varierar mycket en dag till en annan, en dag producerar man en viss mängd koppar, en annan dag har mängden koppar fördubblats. Produktionskurvan är mycket ojämn. Vi måste göra stora ansträngningar för att kunna sammanjämka lönepolitiken med produktionen. Det är också av stor vikt att klarare normer för deltagande i företagen utarbetas. Det behövs en slags ordningsregler, där man kommer överens med arbetare och tjänstemän om de åtgärder som måste vidtas om en arbetare eller tjänsteman felar eller stjäl och liknande. Denna disciplin skall inte bara gälla för arbetare och tjänstmän utan även för regeringstjänstemännen.

Ett annat kan man hitta i själva ledningsstrukturen hos CODELCO och dess företag. De chilenska kopparföretagen är världens mest högproducerande. Det är därför ganska svårt att göra upp ett lämpligt beslutssystem. Vilken roll skall CODELCO spela? Hur mycket decentralisering bör vi ha? Hur skall vi centralisera finansieringsdelen? Hur skall vi lösa investeringsproblemen? Alla kontakter med utlandet, marknadskontakterna, industrialisationen som kommer..... Ett multinationellt företag, t ex , har investeringar i många andra länder. Det får en vertikal integration från produktionsfasen och industrialiseringsprocessen, till kapital-

tillgångarna och teknologin. Genom nationaliseringen av kopparen producerar vi bara så mycket som de multinationella företagen producerade i Chile. Vi planerar inte ännu att kontrollera hela den produktionsprocess som de multinationella företagen kontrollerar. Vi har kommit en bit på väg, men vi har fortfarande många svårigheter att brottas med. Det gör att vi i praktiken måste börja från nollstrecket.

Det tredje mycket svåra problemet gäller importen av kapitalvaror och den nationella försörjningen av kapitalvaror. Vi tvingas att bibehålla vår import från USA, men vi har också öppnat handelskontor i andra länder för att kunna köpa våra varor från annat håll om våra relationer med USA skulle försämrast.

Ch.H.: Kan man göra sig fri från beroendet av USA?

S.B.: Det är svårt, men vi håller på att lyckas, trots att vi fortfarande måste köpa en rad produkter från USA. Vi måste undersöka om vi kan handla genom mellanhänder från USA.

Ch.H.: Finns det erbjudanden från andra länder?

S.B.: Vi köper för närvarande av Canada, Mexico och Europa. I extrema fall måste vi söka andra utvägar. När det gäller kapital-

varor måste vi ta hänsyn till vårt utgångsläge. Jämfört med andra multinationella företag var Anaconda ett efterblivet företag när det gäller ledning och decentralisering. Anaconda har merparten av sina tillgångar i USA. Kennecott hade i motsats till Anaconda mycket mera utrustning i Chile, flera tekniker och en mera decentraliserad beslutsprocess. Anaconda gjorde sina flesta kapitalvarubeställningar i USA. I det ögonblick vi tog över koppargruvorna kastade de till oss en bunt med köporder. Om man tänker på att vi måste importera 100 000 olika artiklar till gruvdriften - det blir två tusen köporder i månaden - då är det en omfattande och svår arbetsuppgift att få varje order katalogiserad, veta vem som är leverantör, om det går att ersätta ordern med en annan, i vilken ordning köpen skall göras. Vi har lärt oss en hel del men fortfarande har vi mycket arbete framför oss.

Det är alltså tre områden som vi måste arbeta inom: ledningsformen, administrationsformen och kapitalvaruförsörjningen.

Ch.H.: Vad är det ni försvarar i regeringens förslag till lösning av gruvstrejken?

S.B.: Vi betonar att det är viktigt att inte ge en lönejustering ovanpå de redan givna inflationsjusteringarna. Först och främst därför att det innebär en diskriminering mot andra arbetare. Vi har nu

varje månad givit en justering på 50%. På grund av de ökade levnadskostnaderna vill de nu ha ytterligare 100%. Det betyder att de kommer att få ut mer än 150% av levnads-kostnadsökningen, medan de övriga arbetarna endast får 100%.

Arbetarna försöker med lagliga knep som egentligen motsäger lagen. Lagen innehåller utan tvekan brister och därför måste vi precisera den. Men det viktiga är lagens innebörd.

Vi har vidhållit att man inte bör ge en lönejustering på en redan gjord inflationsjustering och att de arbetare som vill tjäna mera kan förena detta med en produktionsökning som den som uppnåddes 1972 och som fortsätter i år.

Ch.H.: Vad svarar ni på de strejkandes kritik om att ni bara förhandlat med vissa arbetarledare?

S.B.: Det ryktet har redan dementerats. Vi har tillbringat både dagar och nätter i förhandlingar. Jag har inte kunnat arbeta med någonting annat under hela den här konflikten.

Ch.H.: Den här konflikten har refererats på ett felaktigt sätt i såväl höger- som vänsterpressen. Vi skulle vilja veta hur många arbetare som egentligen återgått till arbetet.

S.B.: Sedan i måndags förra veckan (21 maj) har det varit en tendens till ökad återgång till arbetet. För närvarande (28 maj) arbetar 40 - 50% av arbetarna.

Ch.H.: Och tjänstemännen?

S.B.: De är mycket få av dem som arbetar, även om tjänstemannaorganisationen i Coya i dag (28 maj) beslöt att återgå till arbetet.

Ch.H.: Vilka utsikter till lösning finns det på den här konflikten?

S.B.: Regeringen kommer att hålla fast vid att inga justeringar kommer att göras på redan gjorda justeringar.

Ch.H.: Hur förklarar man regeringens hårda hållning i denna konflikt?

S.B.: De finns flera orsaker. För det första är det nödvändigt att regeringen inte agerar alltför flexibelt, eftersom det bara är regeringen som kan föra en klar lönepolitik som tillåter en styrning av den ekonomiska politiken. Det finns vissa principer som vi inte kan göra avsteg från.

Om vi fortsätter att föra en oansvarig lönepolitik utan att ta hänsyn till produktionen betyder det att vi kommer att få en okontrollerbar infaltion. Att gå med på de långtgående krav som de starkaste fackföreningarna ställer skulle innebära att vi skapar en skillnad mellan arbetarna som vi inte kan acceptera. Det är nödvändigt att inom kopparsektorn arbeta för att arbetarna skall inse att deras aktiviteter nu måste riktas in sig på deltagande i och styrande av företagen och inte enbart på löneområdet.

Det var det ena. Det andra, och mera övergripande, är att man i Chile konsumerar för drygt 600 USDollar per capita och att man har förväntningar på en konsumtion av upp till 800 - 1000 USDollar per capita när den verkliga konsumtionspotentialen är på 500 USDollar per capita. Om man jämför den förväntade konsumtionen med den verkliga konsumtionskapaciteten och om man inte vill skapa större utlandsskulder, då måste det innebära att konsumtionen sänks.

Under de två första åren var det viktigt att lägga stor vikt vid konsumtionsökningen, men i dag har vi nått en situation där konsumtionsrestriktioner och rationaliseringar måste genomföras och då måste arbetarna förstå att det inte är möjligt med en ytterligare konsumtionsökning. Det är ett viktigt politiskt och ekonomiskt arbete att klargöra detta.

Ch.H.: Vad anser ni om de som talar om koppararbetarnas ekonomistiska synsätt?

S.B.: Jag tror att det är ett stort misstag att tro att de bara är inriktade på ekonomiska lönekrav. Mentaliteten formades under kampen mot de utländska företagen. Och förändringen av mentaliteten är ett viktigt politiskt problem. UP måste erkänna att man inte kunnat möta detta problem. Det är otroligt att denna sektor, som är så strategiskt viktig för ekonomin, för betalningsbalansen och den politiska utvecklingen har missköts på detta sätt. Till och med vänstercellerna i Chuquicamata är svaga - utan ett klart medvetande om problemen.

Att förklara att allt beror på penninghunger är ett misstag. Att säga att situationen kan ändras på mindre än sex månader är också ett misstag.

Ch.H.: Er korta period som minister har varit fylld av agitation.....

S.B.: Mycket riktigt. Jag har varit tvungen att på mindre än en och en halv månad möta konflikter vid El Teniente, Disputad de Las Condes och med bensinstationsarbetarna.

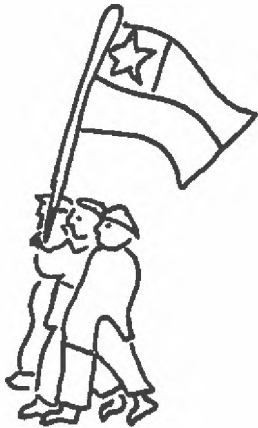
Men mina preliminära intentioner var och är att genomföra en kraftig aktion med avseende på den tekniska och ekonomiska styrelsen av la Gran Minería. Jag tror att det är nödvändigt att utveckla hela industrialiseringsstrategin utifrån kopparen. Vi måste nu planera för en kontroll av bastillgångarna, inte enbart begränsat till utvinningen. Varför skulle inte vårt land kunna utveckla en förbindelselänk mellan gruvdrift och industri? Vi måste starta företag för tillverkning av kopparprodukter samt utveckla en industri för produktion av industrivaror för gruvdriften. Vi kan bilda ett vertikalt integrerat industrisystem som man gjort i Sverige, Finland och Norge som också är små länder. Finansieringen sker genom inkomster från försäljningen av koppar.

Ch.H.: Och hur skall förhållandet till arbetarna förbättras?

S.B.: Jag tänker flytta ut ministeriet till de olika gruvcentra för att på nära håll studera arbetarnas problem och främja deras deltagande i företagsledningen,

"Sluta med sabotagen muniedjävlar."

GRUVARBETARLÖNENS STORLEK

Minimilönen vid El Teniente uppgår till 10 452 escudos per månad. Om man lägger till olika bonus (reseersättningar, studiebidrag etc.), kontrakt och övertid blir det en nettolön på ca 15 000 escudos/månad, vilket är ungefär den lägsta lönen som betalas vid företaget.

Med det nya bonussystemet som regeringen har föreslagit ökar minimilönen enligt följande:

Grundlön	10 452:-
Förskottsjustering	3 746:-
Produktionsbonus (minimibonus)	3 000:-
Produktionsbonus	1 600:-
	=====
Totalt	18 798:-

Förutom de angivna bonusen tillkommer viss övertidsersättning vilket betyder att minimilönen kommer att uppgå till i genomsnitt 25 000 escudos/månad. Detta är likvärdigt med den genomsnittliga årslönen för en jordbruksarbetare.

FRAMVÅXANDE ARBETARMAKT

AVTAL CUT - FOLKFRONTEN BETR? ARBETARNAS DELTAGANDE I SAMHÄLLSOMVANDLINGEN.

Den 7 december 1970 undertecknade CUT ett avtal med president Allende samt med ministrarna för finans- arbets- och ekonomiministerierna. Den första punkten gällde arbetarnas deltagande i samhällsomvandlingen. Arbetarna skulle garanteras rätten att delta i beslutsfattandet och kontrollen av beslutens verkställande. Besluten skulle först och främst gälla två plan:

- ekonomisk planering på nationell, regional och sektorsnivå.
- ledningen för företagen inom den statliga och halvstatliga sektorn.

Beträffande den första punkten skall arbetare delta som CUT - representanter i alla ekonomiska planeringsråd. Om den andra punkten står det i Folkfrontens program: "I direktionsråden och produktionskommitteerna i företag inom den statliga sektorn skall ingå representanter för arbetare och tjänstemän".

Den 2 januari 1971 bildades på arbetsministeriet en kommission bestående av representanter från CUT och regering. Kommissionens uppgift var att studera deltagandet i ledningen för företagen inom den statliga och halvstatliga sektorn.

Denna kommission slutförde sitt arbete med en rekommendation om arbetarnas deltagande, "basnormer för deltagande".

BASNORMER FÖR ARBETARNAS DELTAGANDE I FÖRETAGEN.

Olika organ för deltagande.

A. ARBETARRÅD

Arbetarrådet är arbetarnas huvudorganisation på basplanet.

Det är sammansatt av företagets alla arbetare och sammankallas av fackföreningen. Det bör sammanträda åtminstone en gång i månaden.

CUT - arbetarnas centralorganisation

CUT har efter latinamerikanska förhållanden kommit att bli en mäktig centralorganisation, och är idag den stora samlande fackföreningen på nationell nivå. CUT har över en halv miljon medlemmar, vilket motsvarar drygt 1/4 av arbetskraften.

Av arbetarna är 40 % (302.709) organiserade i fackföreningar (2.608 st).

31,5 % av bönderna (237.022) är organiserade i 743 fackföreningar och 16,3 % av tjänstemännen (23.659) i 1.445 fackföreningar. Förutom CUT finns också en rad mindre centralorganisationer.

CUT inrymmer representanter från olika politiska partier. Kommunistpartiet har flest representanter, men det finns

även många krist-demokrater och radikaler bland medlemmarna.

CUT har liksom koppararbetarnas fackförening sedan lång tid tillbaka krävt nationalisering av kopparen. I den ekonomiska politiken har CUT samarbetat med den chilenska studentfederationen som fram till 1969 kontrollerades av kristdemokrater och därefter av kommunistpartiet.

Funktioner: a) Känna till de generella riktlinjerna betr. produktionsplaner och arbetspolitik som föreslagits av de nationella och sektoriella planeringsorganen, samt diskutera tillämpningen och utförandet inom företaget.

b) Välja representanter till företagets styrelse, samt bestämma den politik som dessa skall driva.

c) Lösa de problem som kan uppstå i koordinationskommittén betr. tillämpningen av de beslut som fattats i arbetarrådet.

B. DE OLIKA PRODUKTIONSAVDELNINGARNAS ARBETARRÅD

Produktionsavdelningarnas arbetarråd består av respektive avdelnings arbetare.

Funktioner: a) Känna till och diskutera företagets planer och politik särskilt vad som berör den berörda avdelningen.

b) Välja representanter till avdelningens produktionskommitte samt bestämma den politik som dessa skall driva.

C. PRODUKTIONSKOMMITTEER

De olika avdelningarnas produktionskommitteer skall fungera som rådgivande organ åt avdelningschefen och övervaka genomförandet av företagets planer speciellt vad som berör den egna avdelningen.

Produktionskommittén är sammansatt av avdelningschefen samt 3-7 arbetare-representanter valda av avdelningsarbetarrådet.

Funktioner: a) Ge de råd och förslag som man tidigare diskuterat och godkänt i produktionskommittén och som funnits lämpliga för att förbättra avdelningens arbetssätt.

b) Se till att säkerhetsföreskrifterna blivit rigoröst tillämpade och föreslå avdelningschefen nya åtgärder som kan förbättra säkerheten i arbetet och arbetsmiljön rent generellt.

c) Skydda maskiner och annan utrustning samt vid behov föreslå reparationer eller utbyte av maskindelar för att undvika produktionsstopp eller produktionsminskning.

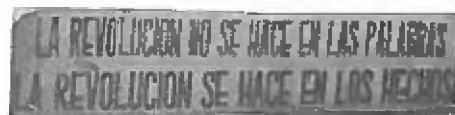
d) Medvetandegöra hos arbetarna betydelsen av att samhället äger produktionsmedlen.

e) Studera och diskutera användningen av alla disponibla resurser på avdelningen för att eventuellt kunna föreslå förändringar som innebär en effektivare användning av resurserna och på så sätt kunna minska produktionskostnaderna.

f) Att ta upp till diskussion de problem som inte har kunnat lösas på lägre nivå inom avdelningen.

g) Försöka genomföra vidareutbildning inom avdelningen med sikte på att få ett effektivare deltagande.

h) Att ta upp till diskussion och söka lösa arbetsfrånvaroproblem, relationsproblem på arbetsplatsen osv.

D. KOORDINATIONSKOMMITTE'

Sammansatt av arbetarnas representanter i styrelsen, representanter från fackföreningen och en representant från varje produktionskommitte'.

Funktioner: a) Skall i enlighet med de i arbetarrådet fastställda riktlinjerna ge direktiv till arbetarnas representanter i styrelsen.

b) Föreslå lösningar till de problem som representanterna i produktionskommitteerna lägger fram.

c) Koordinera aktiviteterna och ge instruktioner till produktionskommitteernas representanter.

E. ARBETARREPRESENTATION I FÖRETAGETS STYRELSE

Företagets administrativa huvudorgan. Det enda organ med makt att fatta beslut som obligatoriskt gäller för företagets samtliga arbetare.

Styrelsen är det organ som bestämmer företagets politik med hänsyn tagen till den nationella planeringen för produktionssektorn.

Styrelsen är sammansatt av 3-5 representanter från staten och lika antal från arbetarna (valda av arbetarrådet) samt en representant tillsatt av presidenten

eller någon statlig organisation, som skall fungera som ordförande.

Uppdragen som arbetarnas representer i styrelsen och fackföreningsledare är oförenliga.

Representanterna väljes genom direkt och hemlig röstning.

För verkställande och utvärdering av deltagandet i företagen bildades ett halvår senare en speciell CUT-regeringskommitté inom ekonomiministeriet. Ordförande i kommittén var Pedro Gugliemetti.

I tidskriften "Chile Hoy" svarade han i juli-72 på några frågor betr. arbetarnas deltagande.

Int: Vad var avsikten med "basnormerna för deltagande" ?

PG: "Basnormerna" skulle inte vara något dogmatiskt schema, utan mer ge riktlinjerna och vara en diskussionsmodell att utgå ifrån.

För det första skall företagen administreras gemensamt av arbetare och staten. Konkret går det till så att staten, genom presidenten, definierar styrelseformerna. Det är viktigt att klargöra att vi, när vi talar om staten, tänker på den nuvarande regeringen, där arbetarna är representerade i planeringsorganen.

För det andra bör valet av arbetare i de administrativa råden ske genom hemliga och direkta val. De arbetare som sitter med i detta råd, bör alltså inte utses av fackföreningen.

För det tredje bör man söka efter nya former för arbetarnas, tjänstemännens och teknikernas deltagande.

För det fjärde bör fackföreningsrörelsen vara totalt oberoende. Bara genom ett sånt oberoende kan processen ledas i rätt riktning.

Int: Är deltagande i företagen den enda formen för deltagande?

PG: Nej, tvärtom. Deltagande i företagen utgör en del av regeringens politik att skapa deltagande och demokrati på olika nivåer i samhället, t.ex. inom försäkringskassor, bonderåd, byalag, kvinnocentra etc.

Först när folket deltar i dessa olika organ kan deltagandet i företagen verkligen komma till sin rätt. Men det är något som inte sker från en dag till en annan. Det är en lång process som arbetarna och regeringen tillsammans måste bygga upp.

Int: Vilka villkor måste uppfyllas för att det skall bli ett verkligt deltagande?

PG: Deltagande är inte något abstrakt. Det är istället något mycket konkret. Idag begränsas deltagandet av klassmotsättningarna i samhället. De som innehar den ekonomiska makten vill inte gå med på ett ökat deltagande. Fortfarande återstår alltså mycket att göra.

Fackföreningsrörelsens struktur idag tillåter inte heller ett deltagande på alla nivåer. Förbunden är svaga och organisationerna är inte tillräckligt konsoliderade. Det nya ansvaret kräver en mycket fastare struktur. Av det följer behovet att snabbt bilda en enda fackförening i varje företag för att på det sättet få bort skillnaderna mellan arbetare och tjänstemän. Bara genom att CUT förstärks på det sättet kan man få till stånd en effektiv ledning av arbetarklassen.

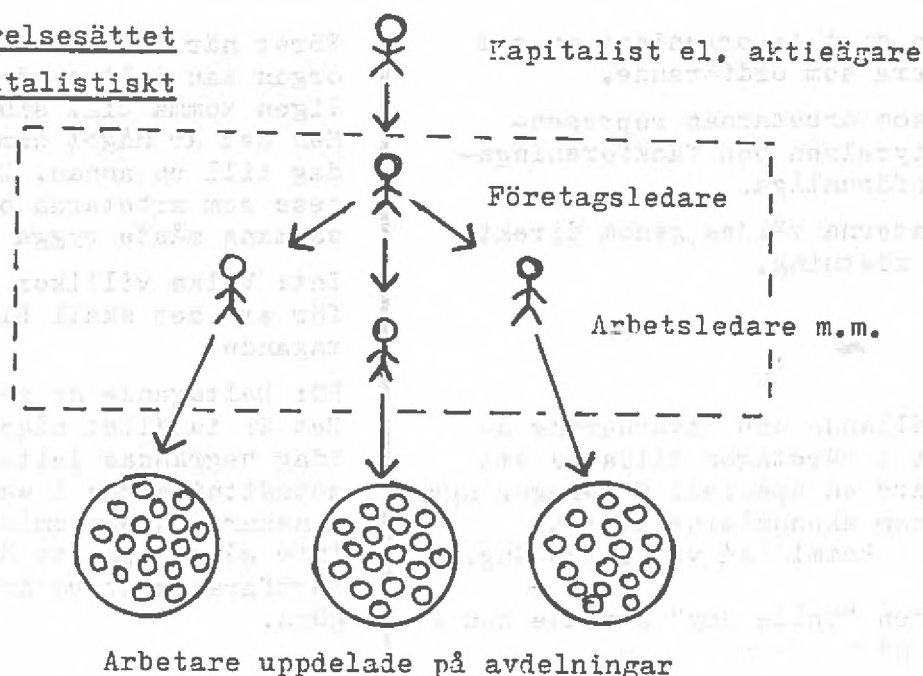
Int: Vilka fel kan ni peka på i det nuvarande systemet?

PG: Det finns en brist hos ledningen och den består i att beslutsfattandet sker utan att de råd för deltagande som finns, konsulteras innan besluten fattas. Dessa råd existerar ännu bara formellt. För att de ska fungera måste attityden hos fackföreningsledningen förändras.

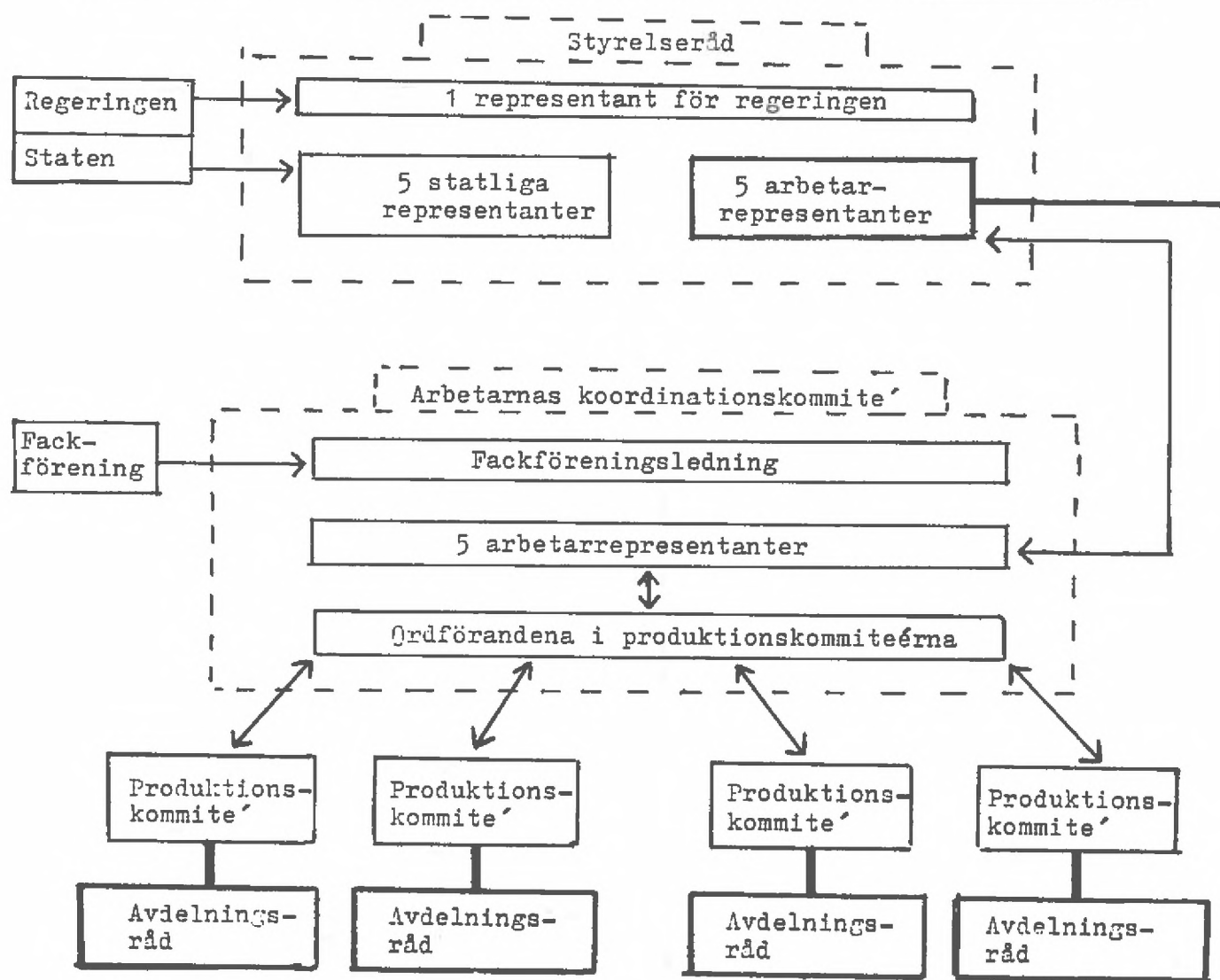
Int: Om det inte finns någon utbildning för arbetarna, kan deltagandet då inte riskera att för lång tid framåt bara vara något formellt?

PG: Jovisst, om arbetarna inte utbildas kommer teknikerna eller de mest utbildade arbetarna att fatta besluten. Därför har CUT:s och regeringens verkställande kommitté arbetat i nära anslutning till CUT:s nationella utbildnings- och kulturråd, som har ansvaret för arbetarnas vidareutbildning. Men detta organ har blivit otillräckligt för att möta arbetarnas behov. Därför måste vi i högre grad utnyttja universitetet och de statliga organen för yrkes- och vidareutbildning.

Schema över styrelsesättet
i ett privatkapitalistiskt
företag.

Schema över arbetarnas deltagande enligt CUT -och regeringens normer.

FRÅN LIVEGEN TILL BONDERÅD

Böndernas betydelse för den politiska utvecklingen i Chile

Denna artikel är ett sammandrag av vissa avsnitt av kapitel 7 i James Petras bok "Politics and Social Forces in Chilean Development". Boken utkom 1969, alltså ett år före Folkfrontens valseger.

Bönderna i Chile har till för några år sedan - trots sin stora betydelse för landets ekonomi - helt saknat politiskt inflytande. Ur den härskande klassens synpunkt har detta haft stor betydelse för stabiliteten i samhället. Denna klass har kunnat acceptera ett visst politiskt manöverutrymme för de organiserade arbetarna och vissa andra grupper. Så länge man behärskade bönderna var samhällets stabilitet och den egna maktställningen inte allvarligt hotad.

Olika tendenser under de senaste åren har emellertid medverkat till en underminering av det traditionella auktoritetsmönstret och de sociala relationerna på landsbygden. Sådana tendenser är: ökad kommunikation mellan bönderna inbördes och mellan bönder och förespråkare för reformer på landsbygden, ökat kooperativt ägande inom lantbruket, mekanisering och specialisering i arbetet, penning- i stället för naturabetalning, urbaniseringen, kommersialiseringen av jordbruket. Vid sidan av dessa sociala och ekonomiska förändringar har det även skett en politisk aktivering och radikalisering av bondebefolkningen. Det politiska uppvaknandet är ett resultat av vänsterpartiernas propagande. Den ökade sociala differentieringen bland bönderna (bl a uppkomsten av ett jordlöst proletariats avsevärd omfattning) i förbindelse med etablerade vänsterorienterade grupper politiska arbete har radikaliserat lantbefolkningen, särskilt i närheten av organiserade politiska centra.

Chiles bönder framstår nu som en potentiellt mäktig (kanhända re-

volutionär) politisk kraft. Från 1964 till 1965 tredubblades antalet strejkande bönder. Flera fundos

övertogs, ibland med våld, - några asentamientos upprättades på exproprierad mark. Kristligt-demokratiska, socialistiska och kommunistiska organisationer har varit aktiva bland bönderna och har etablerat allt självständigare bondeorganisationer.

Presidentvalen 1958 och 1964 föregicks av en hård valkamp i landsbygdsdistrikten. Valen gav representanterna för FRAP (den dåvarande vänsterkoalitionen) tillfälle att tala till hundratusentals bönder på avlägsna och isolerade orter, dit tidigare ingen vänsterpropaganda hade kunnat nå. Chiles bönder kommer utan tvivel att spela en allt viktigare politisk roll i framtiden, och valresultaten i olika typer av landskommuner kan ge en föreställning om vilken denna roll kommer att bli.

Lantbruksstrukturen

Om bönderna intar "moderna" i stället för traditionella och patriarkaliskt färgade attityder till sin ställning i samhället och sina möjligheter att förändra den, beror på i hur hög grad de är integrerade i den kapitalistiska marknadsekonomin.

Ungefär 40% av arbetskraften på landet är jordlösa arbetare, antingen inquilinos (se nedan) eller lönearbetare. 53% är formellt klassificerade som jordägare men ca hälften av dem är småbönder som tillsammans anses äga ca 1% av den odlingsbara jord som är i privat ägo, medan 4% av samtliga jordägare, innehavarna av stora fundos äger 2/3-delar av denna jord.

Fundon (haciendan) är fortfarande den dominerande socio-ekonomiska enheten på landsbygden. Den leds antingen av ägaren (el patron) eller av en förvaltare som spelar en motsvarande roll. Till för kort tid sedan var fundon en värld helt för sig, inom vilken el patron utövade en myndighet som var traditionsbunden och patriarkalisk. Bönderna utgjorde ett fast underlag för godsägarens makt, då de var isolerade, fåtaliga och i sin rörelsefrihet begränsade till fundons område.

Fundons viktigaste arbetskraft utgörs av inquilinos, bönder som arbetar åt godsägaren och därför erhåller vissa minimala motprestationer, ett "hus" till sig själv och sin familj, ett stycke jord (normalt 1-200m²), och rätten att låta sina djur beta på godsets mark. Det skedde sällan att en inquilino lämnade fundon. Han var nästan helt underkastad el patrons makt. Hans värderingar och föreställningar, liksom hans uppfattning om sin egen person, var nära knutna till el patrons värderingar och attityder. Denne betraktade sina inquilinos och bönderna i allmänhet som barn som han hade vårdnaden om. De skulle ledas, disciplineras och ibland tillrättavisas. Regerade av storgodsägarna som klass och dominerade av el patron som individ, var inquilinos själva grundvalen för stabiliteten i Chiles jordbruksdistrikt. Om inquilinon överhuvudtaget röstade vid ett val, var det som el patron önskade. (Detta underlättades av det system som tillämpades före 1958. Varje parti hade då sin valsedel och godsägaren delade ofta till sina anställda ut den valsedel som han ville att de skulle använda.)

Införandet av en för alla partier gemensam valsedel (1958) har gjort det lättare för inquilinos att rösta som de själva önskar. Uppkomsten av den kristligt-demokratiska rörelsen som en viktig politisk kraft har gjort dem uppmärksamma på problemkomplex som tidigare varit bannlysta från offentlig diskussion. Detta har också underlättat för socialister och kommunister att få kontakt med bondebefolkningen. Av större betydelse är ändå de visserligen små men undan för undan allt mer betydelsefulla tekniska förändringar som skett på landsbygden. Elektrifiering, transistorradio, förbättrade vägar och andra transportmedel har underlättat kontakterna mellan bönder i olika delar av landet. Dessa förändringar har också gjort det möjligt att nå många bönder på en gång med analyser (av deras livsbetingelser) och uppmaningar att förändra livssituationen. Stora fundos har mer och mer övergått till marknadsproduktion. Nya ekonomiska former för lantbruken har också börjat ändra jordbruksdistriktens utseende. Jordbrukskooperativ har ökat i betydelse i förhållande till de stora individuella jordegendomarna. Dessa kooperativ äger nu en avsevärd del av den odlingsbara jorden.

Odlingen av råvaror för industrin och den ökade mekaniseringen av fundos har fört med sig ändrade sociala relationer och en tendens att underminera de traditionella strukturerna. Barn till inquilinos och andra bönder har i stort antal lämnat landsbygden för att arbeta inom industri och byggnadsverksamhet i städerna. Eftersom de uppehåller kontakten med vänner och släktingar på landet, bidrar deras erfarenheter också till förändringen av lantbefolkningens ideer och attityder.

De bönder som stannar på landet kan också komma på besök i städerna och på så sätt lära känna andra sätt att leva. Möjligheten att lämna fundos och flytta till städerna ger dem också större oberoende i förhållande till el patron.

På fundos arbetar vidare lönearbetare vilka utgör en viktig del av den samlade arbetskraften och detta för med sig en annan betydelsefull påverkan på inquilinos mentalitet.

Lönearbetarna

Lönearbetarna åtnjuter en högre grad av frihet i förhållande till godsägaren än inquilinos. Ett stort antal lönearbetare arbetar i stället för, eller som supplement till, den permanenta arbetskraften på fundos, särskilt under skördetid. Många är så kallade afuerinos, bönder utan jord eller minifundistas, bönder eller torpare som inte äger tillräckligt med jord för att försörja sin familj och som tar anställning för att tjäna lite extra under skörden. Många bor i små byar, som ligger nära fundon. Många arbetare kan ha bosatt sig mer eller mindre permanent i jordbruksområden där det är ständig efterfrågan på arbetskraft, medan andra kommer när det är skördesäsong och försvinner för att arbeta på andra orter när skörden är över. Många afuerinos lämnar sin familj för att söka arbete på avlägsna fundos eller i städerna. Vissa (troligen relativt få) reser över hela Chile och ibland också till Argentina för att söka arbete. En afuerino kan sålunda ha arbetat på en mängd olika platser och upplevt saker som inquilinos och småbönder på sin höjd hört talas om. Den kontakt som många av dem har haft med industriarbetare, särskilt från gruvorna, som länge varit centrum för Chiles arbetarklassorganisationer, ger dem förståelse för nödvändigheten av fackföreningar, klasskamp i stället för under-

kastelse och de möjligheter som ligger i klassorganisationer, samt ger dem andra förklaringar av den sociala verkligheten än inquilinos har. Det faktum att de arbetar för pengar medför också att det inte finns några förpliktelser mellan dem och godsägaren. Det är osannolikt att de blir utsatta för patriarkalisk dominans eller utvecklar en särskild lojalitet mot arbetsköparen.

Alla dessa faktorer bidrar till att afuerinos har lätt att inse att de delar intressen med andra medlemmar av arbetarklassen och att acceptera radikala politiska förklaringar till sin gemensamma situation. Redan Engels lade märke till att lantarbetare var mer mottagliga för revolutionär agitation än andra skikt av lantbefolkningen. Denna iakttagelse stöds också av nyare forskning från flera länder. Lantarbetarna inom sockerindustrin var ett viktigt underlag för kommunisterna på Cuba och senare också för själva revolutionen. I Frankrike och Italien har undersökningar visat att lantarbetare tillsammans med städernas arbetar i högre grad än andra skikt stöder kommunister och vänstersocialister. I sina tidigare försök att organisera lantbefolkningen fick APRA (i Peru) och Acción Democrática (i Venezuela) (medan deras paroller ännu hade revolutionär betydelse) sitt främsta stöd hos lantarbetare inom de områden där moderniseringen av landbruket hade gått långts. På grundval av detta bör vi dra slutsatsen att lönearbetarna i högre grad än andra delar av bondebefolkningen stöder vänsterpartierna i Chile.

En empirisk analys av valresultatet bekräftar dessa förväntningar. Röstfördelningen vid presidentvalen 1958 och 1964 i etthundraåttioåtta (188) jordbrukskommuner visar att sannolikheten för ett "högt" rösttal för Allende är större ju fler lantbrukslönearbetare det finns i kommunen.

Självägande bönder

Något över hälften av Chiles ekonomiskt aktiva lantbefolkning klassificeras som jordägare. Av dessa äger 70 eller 80% endast små familj jordbruk eller ännu mindre enheter. I allmänhet odlar de och bor på sin egen jord. Några äger jord gemensamt t ex Comunidades Indígenas (indiansamhällen) och lokala samhällen som

består av arvingar till en egendom, en som inte delats. Men även där jorden formellt ägs gemensamt är samhället internt indelat i skikt med de nästan jordlösa nederst och de, vars jordområden regelbundet fordrar lejd arbetskraft i toppen. Bland de självständiga jordägarna kan några ha en viss ställning i samhället som små affärsmän medan andra knappast har möjligheter att odla tillräckling för sina egna och familjens behov.

Lokala samhällen av små självägande bönder kan i regel karakteriseras som traditionsbundna både med hänsyn till sociala relationer och användning av tekniska hjälpmedel. Försök med ny teknik och nya maskiner hålls i allmänhet tillbaka på grund av oron för minskad säkerhet och trygghet, och fruktan för att teknologiska förändringar kan rubba den sårbara jämvikten i de sociala relationerna i samhället. Dessa lokalsamhällen är dessutom ofta isolerade från samhället i stort även om de ligger i närheten av större städer. De styrs inifrån av de mer välsituerade småbönderna och de affärsmän och myndighetspersoner i området som dessa småbönder identifierar sig med. Ett sådant lokalsamhälles välfärd beror normalt på det goda förhållandet till lokala myndighetspersoner. Dessa är i sin tur beroende av affärsmännen i näraliggande städer och de stora och medelstora jordägarna.

Ju mer dessa småsamhällen är spridda och isolerade från kontakt med andra bönder eller med stadscentra, desto starkare blir beroendet av den lokala godsägaren eller de mer välsituerade bönderna. I allmänhet har småbönderna en tendens att vara mycket "egendomsmedvetna", att uppfatta sin egen trygghet som fullkomligt beroende av sitt jordstycke och sin framtid som beroende av möjligheten att skaffa sig mer jord.

I dessa samhällen råder inte bara interna motsättningar mellan egendomsägare och nästan egendomslösa, de fattiga medlemmarna av lokalsamhället är också isolerade från fattiga bönder på andra platser i landet och de har därför mycket oklara begrepp om sin gemensamma situation eller sina gemensamma intressen gentemot de stora jordägarna. Lokalsamhällets medlemmar befinner sig i konstant konkurrens med varandra och den inbördes splittringen mildras bara delvis av familjeförpliktelser.

Det är därför svårt att få dem att organisera sig i den lokala kampen mot de stora jordägarna, för att inte tala om att skapa en gemensam organisation med bönder på andra orter, med vilka de ofta ligger i ännu hårdare konkurrens. Och eftersom de är angelägna att bevara "goda" relationer även med makt-havare utanför den egna byn är de oftast motståndare till varje förnyelse som kan skada dessa relationer. Där ett sådant samhälle inte är baserat på släktskap utan består av en samling familjer som är individuella jordägare med ytterst svaga inbördes relationer, så kommer de faktorer som medverkar till att hålla dem isolerade från varandra att ytterligare förstärkas.

De småbönder som regelbundet säljer sina produkter på marknaden (ca 40% av de små jordägarna) betraktar sig normalt som en del av den besuttna klassen, de identifierar sig med jordägarna och ser ned på de bönder som mer eller mindre är underkastade naturhushållning. De upplever en intressegemenskap med andra "affärsdrivande landbrukare" på samma sociala och ekonomiska nivå som dem själva, men inte med bönderna som helhet. Under vissa förutsättningar har familjebruksbönder utgjort underlaget för radikala rörelser och t o m för "jordbruks-socialism", men sådana förutsättningar har inte funnits i Chile.

De jordägande bönderna som helhet har alltså en tendens att inte stödja vänsterpartierna i Chile. Det visar sig sålunda att ju större andel av den arbetande befolkningen i en kommun som är jordägare, ju mindre sannolikt är ett högt röstetal för Allende och omvänt.

Gruvarbetare och bönder - spridningsprocessen

Utvecklingen av storindustri och särskilt gruvdrift i Chile, ledde till en ökad kontakt mellan gruvearbetarna och lantbrukets arbetskraft som skapat en ökad social och politisk medvetenhet hos bönderna. Historiskt sett har godsägarna isolerat inquilinos från arbetarklassen i städerna. De har varit förbjudna att organisera sig som grupp. Genom att begränsa deras kontakt med andra grupper gjorde el patron det svårt för inquilinon att utveckla en politisk medvetenhet. Då arbetarklassen i städerna efter första världskriget ökade kraftigt, spred sig strejkerna för första gången i Chiles historia även till lantbruksdistrikten. Gruvarbetarna var de ledande i detta tidiga försök att organisera lantbefolkningen. 1961 gjorde man ett misslyckat försök att organisera inquilinos inom Cemata-regionen i Aconcaguadalen i en landsomfattande federation med syftet att knyta inquilinos till en federation av gruvearbetare. På 1930-talet utvecklades en militant bondeorganisation med bred anslutning, som stöddes av delar av arbetarklassen i städerna, men den undertrycktes och passificerades genom åtgärder från statens sida.

På senare år har storgodsens slutna system blivit öppnare, dels på grund av mer utvecklade kommersiellt-kapitalistiska, ekonomiska och sociala relationer, dels på grund av politiska organisationers och fackföreningars arbete. Inte minst utvecklingen av kommunikationerna har underminerat de stora jordägarnas hittillsvarande monopol på informationer utifrån.

Som en sammansvetsad politiskt aktiv grupp har gruvearbetarna stort inflytande på arbetarklassen och bönderna. Detta kan kanske förklara varför "klasspolitik" har kommit mer klart till uttryck i Chile än i andra latinamerikanska länder, där det finns stora skikt av fattig lant- och stadsbefolkning men inte några sammanhängande, organiserade radikala arbetarklasscentra. Ju närmare en landskommun ligger ett gruvdistrikt, desto radikalare är befolkningen. De klassmedvetna gruvearbetarna visar sig vara agenter för spridning av radikala politiska attityder i jordbruksområden. Det verkar ha funnits tre steg i framväxandet och spridningen av radikala politiska attityder:

1) arbetarklassens vaknande medvetenhet, som stärkts av de sociala livsbetingelserna inom gruvindustrin; 2) skapandet av politiska organisationer inom arbetarklassen; 3) spridningen av radikala politiska ideer till näraliggande undertryckta grupper från de politiskt aktiva centra.

I Chile har demokratiska organisationer, som fackföreningarna först uppkommit i gruvdistrikten och det var här som arbetarna först började delta i sociala rörelser till försvar för de utsugna klassernas demokratiska, politiska och sociala rättigheter. Trots att bara 5% av den aktiva arbetarstyrkan är gruvarbetare utgör dessa nära 1/4-del av de organiserade arbetarna. Det är i de medelklasspåverkade stadscentra som fackföreningarna är svaga. Bara i geografiskt hänseende är gruvarbetarna isolerade, politiskt har de god kontakt med jordbruksområdena i omgivningen och arbetar medvetet på att sprida sina radikala ideer dit.

Samtidigt lösgör urbanisering och industrialisering en del av bondebefolkningen från dess ursprung. De bönder som blivit radikaliserade

genom fackföreningsarbete för med sig de nya ideerna om kamp och solidaritet till sina tidigare kollegor på landet. I den utsträckning de politiska vänsterpartierna kan organisera dessa nyligen industrialiserade arbetare och kan väcka dem politiskt kommer de att vara en effektiv kraft för spridning av vänsterideer till jordbruksdistrikten.

I gruvkommunerna eller deras "satelliter" finns en tendens att politiska skillnader mellan bönderna försvinner. I kommuner som varken har gruvor eller är "satelliter" förtsätter röstfördelningen att variera i förhållande till böndernas klassposition (som ägare eller icke-ägare av jord). I "satelliter" och gruvområden erhåller Allende genomgående ett "högt" röstetal oavsett hur arbetskraften i lantbruksdistrikten är strukturerad. Dessa områden utvecklar också en speciell radikal socialistisk politisk kultur, som tenderar att utjämna klasskillnaderna. Det förefaller som om politisk organisation skulle kunna förena olika grupper trots sociala skillnader, om dessa grupper bara har det gemensamt att de är utsugna. Och Chiles vänster arbetar medvetet på att organisera dessa grupper.

JORDREFORMEN I CHILE.

1928 kom den första större jordreformslagen i Chile. Lagen som fungerade fram till år 1962 kom dock att beröra endast 2,5% av alla jordbruk i landet.

1947 fick lantarbetarna rätt att organisera sig i fackföreningar. Lagen om organisationsrättighet innebar bl a att ett jordbruk som skulle bilda fackförening måste ha minst 20 lantarbetare. För att få gå med i en fackförening måste lantarbetarna ha varit anställda i mer än ett år, och vara äldre än 18 år. Hälften av arbetarna var dessutom tvungna att vara läs- och skrivkunniga.

1965 hade det bildats 22 fackföreningar med 1 200 anslutna medlemmar av mer än en miljon jordbrukare.

På initiativ av Framstegsalliansen och president Kennedy kom så en ny jordreformslag 1962. Under de 2 år president Allensandri satt vid makten köpte jordreformsinstitutet CORA in 53 jordbruk. Inte ett enda jordbruk exproprierades.

När så Frei kom till makten 1964 lovade han omedelbart en ny, mer långtgående jordreform. Lagen kom dock inte att träda i kraft förrän 1967. Huvudinnehållet i lagen gick ut på att:

- a) ge skickliga lantarbetare äganderätt till den jord de brukade.
- b) öka produktionen inom jordbruket.
- c) ge lantarbetarna medinflytande.

Frei lovade att ge jord åt 100.000 av de 300.000 familjer som antingen var småbrukare eller inte ägde någon jord alls.

Exproprieringarna skulle gälla dels dåligt skötta jordbruk, dels jordbruk som översteg 80 ha bra, bevattnad jord eller motsvarande areal inom sämre jordbruksområden.

Ersättning för exproprierad egendom skulle utgå med egendomens deklarationsvärde som bas. Kontantersättningen skulle utgöra 10 % av detta värde, resten skulle betalas i obligationer. Som övergångsform efter exproprieringen skulle det bildas sk. asentamientos. Dessa skulle fungera i minst 3, högst 5 år innan man beslutade om jordbrukets framtida öde.

I slutet av 1969 hade bara drygt 20.000 familjer fått sig tilldelad jord. Hälften av dessa familjer anslöt sig till asentamientos. Dessa asentamient-

os fungerade som ett slags brukskooperativ, som efter övergångstiden då CORA hade äganderätten till jorden, skulle övergå till att bli privategendom, kooperativ eller en blandform av dessa bägge system.

Parallellt med dessa asentamientos bildades det under Freis regeringstid ett antal kooperativ, bestående av 100.000 småbrukare och lantarbetare.

Freis jordreform var av klart reformistisk karaktär. Den hade kommit som ett svar på den kubanska revolutionen och det ökande trycket från en exploaterad bondebefolkning. Majoriteten av landsbygdsbefolkningen levde dock 1970 fortfarande i misär och hungrade efter efter jord.

Jordreformen under Allende.

En av folkfrontens viktigaste uppgifter blev att förändra ägandestrukturen på landsbygden. På två år skulle latifundiesystemet (storgodsägarsystemet) vara helt eliminerat på landsbygden. De exproprierade godsen skulle omvandlas till kooperativ och kollektivjordbruk som skulle utgöra grunden för ett socialistiskt jordbruk.

Exproprieringar

Folkfrontsregeringen använde sig av Freis jordreformslag. Trots de svagheter som denna lag innebar, kunde folkfronten på kort tid exproprierar ett stort antal jordbruk. Under de två första åren exproprierades 3282 gods, alltså mer än dubbelt så många som Freiregimen exproprierade under hela presidentperioden.

Vid årsskiftet 1972/73 fanns det bara kvar 150 egendomar, som enligt jordreformslagen kunde anses vara exproprieringsbara.

Mobiliseringen av den fattiga landsbygdsbefolkningen spelade en viktig roll i samband med exproprieringarna. MIR (Revolutionära vänsterrörelsen) mobiliserade redan 68-69, men också 70-71 en stor del av landsbygdsbefolkningen i de södra delarna av Chile. I Cautinprovinsen organiserade MIR tillsammans med bönder och mapucheindianer ett stort antal jordockupationer.

Det vanligaste tillvägagångssättet var att flytta stängsel in på det område som skulle ockuperas. Ockupationerna utnyttjades av högerpropagandan, som anklagade Allende för att tillåta våldshandlingar och laglöshet.

	<u>Antal egendomar</u>	<u>Areal hektar</u>		
		<u>Bevattnad</u>	<u>Brukningsbar obevattn.</u>	<u>Totalt</u>
Reg. Frei(65-70)	1.408	290.601	368.505	3.654.553
Reg. Allende(70-72)	3.282	371.230	877.553	5.206.707
Totalt	4.690	661.831	1.246.058	8.861.260

Jordockupationerna var emellertid inte lagstridiga. Det finns nämligen i Chile en lag som säger att den som ockuperar jord bestraffas mycket lindrigt eller inte alls. Enligt Allende skapade borgarna en lag " som bestraffade jordockupanter synnerligen milt, medan däremot de som återtar jord bestraffas strängt". Lagen har sitt ursprung från den tid då spanjorerna tog jorden från indianerna.

Nya produktionsformer

Av tabellen kan man se att drygt en tredjedel av jorden berörts av jordreformen, medan knappt två tredjedelar är i händerna på små, mellanstora och stora jordbruk. Fortfarande existerar stora problem inom såväl den "reformerade sektorn" som inom den privatägda.

Den kooperativa/kollektiva sektorn, som är ett resultat av jordreformen, utgör en komplicerad enhet. Förutom de asentamientos som finns kvar sedan Freis tid, finns det nu också jordreformskommittéer, jordreformssällskap (SARA), jordreformscentra (CERA) och produktionscentra.

Problemen - arv från Freis tid

För att förstå de problem som finns inom den "reformerade sektorn" måste man ha i minnet vad det var Frei lämnade efter sig.

Freis jordreformslag var inte avsedd att lägga grunden för något socialistiskt jordbruk. Kapital överfördes från exproprierade till andra egendomar, kooperativen " avkapitaliserades", och det kapitalistiska systemet vid de privatägda medelstora gårdarna förstärktes.

Slaget mot latifundierna

		<u>Egendomar</u>		<u>Areal</u>	
		-65	-72	-65	-72
Mindre än	5 ha	81,4	79,3	9,7	9,7
	5/20 ha	11,5	11,3	12,7	13,0
	20/40 ha	3,0	3,3	9,5	11,6
	40/60 ha	1,3	2,5	7,1	14,5
	60/80 ha	0,8	1,6	5,7	12,8
Mer än	80 ha	2,0	0,1	55,3	2,9
Kollektiv/Kooperativ		0,0	1,9	0,0	35,5
		100 %	100 %	100 %	100 %

Arealen avser bevattnad jord "basvärdesjord" (från centralzonen i Chile)

Expansionen av de medelstora gårdarna innebär inte något hot mot latifundie/minifundiesystemet, Det är visserligen sant att staten idag kontrollerar större delen av jordbrukskrediterna, Däremot har staten ingen kontroll över försäljningen av jordbruksprodukterna. Detta stimulerar till en ökad spekulation, samtidigt som det befäster de privata jordägarnas intressen. Spridandet av teknologin, som ligger i statens händer, är också förenat med stora svårigheter, inte minst beroende på den omfattande byråkrati som existerar inom jordbrukssektorn.

Stora frukt-och vinodlingar samt boskapsfarmer har överförts till bönderna, som många gånger kommit att stå hjälplösa på grund av bristen på en effektiv teknisk hjälp från statens sida.

Individualistiskt tänkande

Det är inte bönderna inom den kooperativa/kollektiva sektorn som kan anklagas för produktionsproblem. Bondens ställning återspeglar bara produktionsstrukturen och den låga kapitaliseringsgraden inom jordbruket.

Inom den kooperativa/kollektiva sektorn existerar också en tendens till en återgång till individuellt brukande av jorden.

Individualismen framträder klarast på de äldsta gårdarna, på asentamientos och SARA:s, medan den knappast förekommer vid de nystartade CERAS och produktionscentra, där individuellt brukande enligt stadgarna inte bör förekomma.

Individualismens utbredning måste diskuteras direkt med bönderna i deras organisationer. Uppgiften är brådskande, eftersom oppositionen använder individualismen som argument i propagandaarbetet mot regeringen. Ett antal kristdemokrater lade nyligen i senaten fram ett förslag som innebär att kooperativens medlemmar omedelbart skall ha rätt till privat jordäggande, att varje medlem skall ha rätt till två hektar egen jord.

Medlemmarna på en exproprierad egendom skall också genom en speciallag kunna bestämma om jordbruksproduktionen skall säljas privat eller till staten. Om förslaget skulle gå igenom skulle det innebära en tillbakagång till individuellt brukande av jorden.

Klara normer behövs

Vad som i första hand måste definieras är klara normer för utvecklingen inom jordbrukssektorn. Regeringen kan inte accept-

era att det uppstår nya minifundier, som bara förlänger exploateringen av jordbruksbefolkningen.

Det är också nödvändigt att få till stånd en fastare planering av utvecklingen inom jordbrukssektorn. En klar planering skulle få bönderna inom den kooperativa/kollektiva sektorn att inse att det inte kan bli fråga om kompromisser med oppositionen. Regeringen måste förstå och hjälpa till att lösa de problem som uppstått beträffande krediter.

Om dessa frågor kan lösas på ett tillfredsställande sätt, finns det fortfarande möjligheter att lösa problem som uppstått i övergången till socialismen. Bönderna måste också fortsätta att organisera sig i basorganisationerna, för att på så sätt utgöra en kraft som jämsides med regeringen kan åstadkomma en jordbrukspolitik som överensstämmer med deras intressen.

Den kooperativa/kollektiva sektorn utgör idag 2 % av det totala antalet gårdar. Det motsvarar 35,5 % av "basvärdesarealen". 18 % av den permanenta arbetskraften finns inom den kollektiva sektorn.

Intervju med Oscar Balladores. 31 år,
ordförande på CERAT "Salvador Allende"

Balladores, som är son till an arrendator och tidigare arbetat både som jordbruksarbetare och industriarbetare är medlem i MAPU.

Int: Hur ser ni på regeringens jordbrukspolitik ?

OB: Som bonde och arbetare skall jag begränsa mig till vad som händer på basnivå. Visst förekommer det brister i jordbrukspolitiken, men orsakerna ligger hos oppositionen som hela tiden motarbetat regeringen med alla medel. De nya organisationsformerna måste uppmuntras mer. De har skapats i en helt annan anda än de tidigare organisationerna. De asentamientos som bildades under Freis tid tillkom av politiska skäl och av lönsamhetsintressen. Genom mindre förändringar i strukturen, tror jag att bonderåden och CERA:s kan bli ändå bättre talesrör för bönderna. På asentamientos var bönderna isolerade. Så är det inte nu.

Int: Ni säger att ni representerar basen. Men det finns också bönder som förkastar CERA. Hur vill ni förklara det ?

OB: För att bilda ett CERA tror jag att man måste ha varit med och kämpat. Det är kampen som skapar klassmedvetenhet. När några bönder förkastar CERA, gör dom det därför att dom blivit lärda att göra det, inte därför att dom har något medvetande. Om man frågar en kamrat på ett CERA, skall man se att han är klart positivt inställd. Inom den kollektiva sektorn är det ingen som lever på någon annan. På asentamientos fick man kämpa mot ledarna. Sânt förekommer inte på ett CERA.

Int: Det sägs att vissa bönder på asentamientos är gynnade, medan andra fortsätter att vara lönearbetare och får ransoner som under storgodssystemet. Det sägs också att sânt inte förekommer på ett CERA, eftersom det finns ett deltagande från alla. Vad säger ni om det ?

OB: Om ett CERA byggs upp som ett asentamiento, då blir det ett dåligt deltagande. När ett CERA fungerar bra, beror det på att alla deltar i arbetet. Asentamientos styrs av 1-3 personer som nästan aldrig deltar i arbetet.

De andra, de som arbetar, upplever då inte någon frihet och en del reagerar med frånvaro, andra med alkoholmissbruk. På ett CERA däremot finns det produktionskommitteer, där alla kan delta i de olika arbetena, ex. med försäljning och kontroll.

Det finns ingen gammaldags patron som på ett asentamiento.

I en produktionskommitte är det samma människor som arbetar och leder arbetet. När deltagandet fungerar bra, blir också arbetarnas sociala kontroll över varandra effektiv.

Int: Vilka mål har CERA:t "Salvador Allende" ?

OB: Vår målsättning, som är klart definierad, är att skapa arbetstillfällen för kamraterna.

Vi tänker inte nöja oss med att bearbeta jorden, plantera, så och skörda. Här vill vi skapa stordrift med grisar och höns. Det är vårt mål.

Int: Det finns uppgifter på att inkomsterna från den privatägda jorden blir större än på den kollektivt brukade jorden. Hur ser ni på det ?

OB: Vi kan se på statistiken från CERA:t "Salvador Allende".

Den privata "jordransonen" är på ett halvt hektar. Det är ingen här som brukar jorden privat. Allt brukas kollektivt. Under förra året tjänade vi 9.000 escudos på det kollektiva arbetet. När maskiner, reparationer och avbetalningar var betalda, återstod 6.000 escudos. Det första året var resurserna begränsade, eftersom det fanns fruktodlingar som tillhörde den gamle ägaren. Därför hade vi små möjligheter att få några inkomster. Men vi klarade oss trots allt.

Medan vi väntade på att maskinerna skulle levereras, arbetade vi så hårt vi kunde. och lyckades uppfylla målen.

LA REVOLUCION NO SE HACE EN LAS PALABRAS
LA REVOLUCION SE HACE EN LOS HECHOS

Det gjorde att alla kände sig som ansv-
arsfulla arbetare.

I år då vi har mer jord, har vi möjlig-
heter att ge arbete åt fler kamrater.

Int: På vissa platser händer det att
inte hela produktionen säljs till staten,
utan att en del säljs privat.

Är det så här också ?

OB: En del av den kollektiva produktion-
en går till medlemmarnas konsumtion och
registreras därför inte vid försäljning-
en. Det är ungefär 10 % av produktionen
som inte går till försäljning, utan
sparas till medlemmarnas konsumtion.
På asentamienton behåller man 50-60 %

av produktionen. Man kan säga att för-
säljningssystemet inte förändrats i
samma takt som utvecklingen av jordre-
formen. Konkurrenssystemet gäller fort-
farande.

Men SOCORA (det statliga inköpsbolaget)
har ännu inte heller någon klar politik.
Om inte SOCORA definierar en klar poli-
tik för bönderna, kommer konkurrensen
från de privata inköparna att kvarstå.
Medan den privata handeln betalar 20
escudos för ett kilo vindruvor, betal-
ar SOCORA inte mer än 5-9 escudos för
ett kilo, beroende på kvaliteten.
Vi säljer till SOCORA därför att vi vet
vad det betyder för konsumenterna.

BONDERÅDEN

Bonderåden är representativa organ
för hela jordbrukssektorn i varje
kommun. Bonderådets målsättning är
att förverkliga böndernas deltagan-
de i planeringen av jordbrukssek-
torn samt i samhällsplaneringen i
stort. Till varje bonderåd väljs 12-
16 representanter, consejeros.
Genom representanterna skall bön-
derna delta i planeringen, utö-
vandet och kontrollen av jordbruks-
politiken i landet. Representanterna
deltar i organisationer som CORA,
INDAP etc föreslår nya områden
för jordreformen, ser till att ar-
betslösa bönder inlemmas i produk-
tionen etc.

Problemen inom jordbruket debatteras

I början av 1973 inleddes en fördjupad
debatt om problemen inom jordbruket.
Jordbruksministern Rolando Calderón
annonserade i radio och TV olika åtgärder
för att lösa problemen. Under
januari månad diskuterade bönderna
för första gången jordbrukspoliti-
ken tillsammans med jordbrukminis-
teriet och andra regeringsorgan.
I Santiago samlades mer än 200 dele-
gater från fackföreningar, jord-
brukskollektiv, kooperativ och in-
diansamhällen (mapuches) under två
dagar för att analysera problemen
inom jordbruket och finna former för
genomförandet av de åtgärder som
jordbruksministeriet och bondeorga-
nisationerna enats om. En vecka se-
nare sammanträffade mer än 400 de-
legater från fackföreningarna och
de kommunala bonderåden. Under tre dagar
diskuterades de konkreta problemen inom
jordbruket.

Diskussionen mellan regeringen och bönder-
na angående den nya jordbrukspolitiken, är

ett uttryck för de organiserade bönder-
nas vilja att delta i den omvandlings-
process som genomförs både på landsbygg-
den och i landet i övrigt. De viktigaste
åtgärderna som diskuterades gällde de
politiska formerna för kontroll av pro-
duktion och distribution i syfte att gö-
ra slut på spekulation och den svarta
marknaden. Som en följd av jordreformen
har många storgods på landsbygden ex-
propriats. Den kompensation som stor-
godsägarna fått i samband med expropri-
eringen har fått som följd att det exi-
sterar tillgängligt kapital som, om det
inte används till produktiva investering-
ar, används för spekulation. Därtill kom-
mer alla andra biproblem som t ex ökning-
en av efterfrågan, bristen på krediter,
oktoberstrejken -72 etc. Den svarta mark-
naden är utbredd på landsbygden. För att
motverka detta har myndigheterna annon-
serat att det kommer att skapas stat-
liga spannmålsmonopol. Hela försäljning-
en kommer att gå genom respektive stats-
monopol. De producenter som levererar
sina produkter till staten skall garan-
teras gynnsamma priser. Dessutom skall
staten teckna avtal med producenterna
för leverans av utsäde, gödsel och andra
förnödenheter - detta för att möjliggöra
en planering av produktionen. Staten
skall också förbinda sig att tillsammans
med arbetarna inom den kollektiva/koope-
rativa sektorn och småproducenterna leve-
rera de försörjningsprodukter (havre,
bönor etc) som behövs i ett försäljnings-
system som direkt utformas av JAP på
landsbygden. Den svarta marknaden drabbar
inte bara handeln mellan landsbygden och
staden utan också handeln i motsatt
riktning. Bönderna kräver en kontroll
av spekulatören och distributionen i
stort. Politiken att skapa statsmono-
pol och JAP på landsbygden innebär en
kompletterande åtgärd som möjliggör en

effektivisering av den "reformerade sektorn". I de flesta landsbygdskommuner har jordbruksplanen för 73-74 diskuterats. Från basnivå börjar en ny realistisk planering som kan börja att fungera från och med nästkommande år.

Böndernas deltagande och kontroll över produktion och distribution är viktiga förutsättningar för att jordbruksplanen skall kunna förverkligas.

Bonderåden diskutera.

Det första sammanträffandet på nationell nivå mellan de lokala bonderåden ägde rum i slutet av januari i staden Chillán. Mer än 400 delegater från hela landet deltog vid konferensen. Förutom bonderåden deltog jordbruksministern och hans sekreterare, vilket möjliggjorde dialoger mellan regeringen och bönderna. Mötet syftade till att definiera en del oklara frågor angående bonderådets uppgifter.

"Bonderådets uppgift är att ena krafterna på landsbygden för att lösa problemen och kämpa emot böndernas fiender. Bonderådets uppgift är att förena böndernas kamp med arbetarnas kamp för att därigenom skapa en verklig arbetarmakt."

"Fackföreningarna samlar bl.a. lantarbetarna, den mest medvetna delen av landsbygdsbefolkningen, avantgardet i bonderåden. Hittills har det varken i fackföreningarna eller i råden varit klart vilken roll de olika organisationerna skall spela."

"Bonderåden skall samordna krafterna för ett ökat deltagande, utarbeta och fastställa produktionsmålen, utforma den kommunala utvecklingsplanen, hälsoplanerna och försörjningen på landsbygden,

medverka vid upprättandet av expropriationslistor, planera utbildningen för lantarbetarbefolkningen, delta vid kontrollen av maskinstationerna, administrera resurserna etc".

De kriterier som utarbetades för bonderåden är ett steg mot ett bredare deltagande på landsbygden.

Bonderådets juridiska ställning

Ett problem som diskuterades ivrigt under mötet gällde bonderådets juridiska ställning. Råden bildades efter ett dekret från jordbruksministeriet och påbörjade sin verksamhet 1971. Det skedde då ingen legalisering av råden. En häftig diskussion uppstod därför under mötet mellan dem som ville ge råden en juridisk ställning och dem som inte ville det. En av delegaterna gjorde följande uttalande: "Sedan mer än ett år tillbaka har vi arbetat tillsammans med jordbruksministeriet för att få den juridiska ställningen garanterad. Utan juridisk ställning kan vi inget uträtta. Se tex på godset "La Aguada", det största i provinsen. Bönderna övertog äganderätten till godset. Men eftersom bonderåden inte hade juridisk ställning blev vi utkastade från jorden. En annan delegat sade: "det är ett misstag att tro att problemen löses genom att man dikterar ännu en lag för att organisera arbetarklassen. Vi vet att det finns reaktionärer i bonderåden. Varför skulle dom då inte också vara med och stifta lagarna? Dom genomför sin propaganda genom att skapa motsättningar mellan regeringen och arbetarklassen".

Intervju med Sergio Villalobos, ordförande i "Ranquil", det socialistiska lantarbetarförbundet.

Intervjun ägde rum strax efter mötet mellan styrelserna för de olika fackföreningarna.

Vid mötet diskuterades fackföreningarnas roll idag. Nästan alla delegaterna påpekade att många kamrater slutar att betala fackföreningsavgiften och att en del lämnar fackföreningen i och med att de går in i den kooperativa/kollektiva sektorn. Vilka nya uppgifter har fackföreningarna idag?

-Det är sant att många bönder som gått in i den kooperativa/kollektiva sektorn har slutat att betala medlemsavgiften. En del har helt dragit sig tillbaka från facket.

Men detta betyder inte att fackföreningarna har förlorat sin roll inom jordbrukssektorn. Aktiviteten inom fackföreningarna är hög idag. Förutom att arbeta med de vanliga produktionsproblemen skall varje fackklubb hjälpa till med alla de problem som uppstår på en jordbruksenhet. På ett asentamiento i Los Vilos finns en fackkommitté som har ansvaret för produktionen. Inga produkter säljs till privata uppköpare. Ullen säljs till textilindustrier, där det finns kommittéer som handlar efter sina klassintressen och inte efter rent ekonomiskt tänkande. De försöker alltså se på de olika relationerna mellan stad och landsbygd tex så att brödet hamnar hos gruvarbetaren och hos arbetaren i staden.

Den fackliga lantarbetarorganisationen bildades 1932 i och med skandeten av "Ranquil". Tidigare existerade en mängd olika organisationer; bland de viktigaste var bonderåden, som främst hade en samordnande karaktär. De råd som existerar bör få allt tänkbart stöd från fackföreningen. Rådets uppgift är att hålla facket informerat. Rekryteringen till råden bör komma från fackföreningarna. Delegater som sedan väljs till de kommunala bonderåden kommer på detta sätt inte "att sväva för högt" så att de befäster sin maktställning gentemot fackföreningarna.

Ni säger att det kommunala bonderådet framförallt har en samordnande funktion. Skulle ni vilja förklara det lite mer?

- Fackföreningen gör inte anspråk på att ensam styra kommunerna. Det finns andra föreningar och organisationer som måste delta i produktionen inom kommunerna. Därför väljer varje förening eller organisation medlemmar för att de tillsammans skall diskutera produktion, användningen av jorden, krediter och de kanaler mellan organisationerna och staten som kan driva igenom olika beslut.

Fackföreningarna måste inte en klassposition och inte hänfälla till en massa fina ord och fraser. Vi stöder de kommunala råden men vi vill att de skall stödas också av andra organisationer.

Hur ser Er organisation på problemet med äganderätten till jorden? Anser ni att expropriationerna av nya egendomar bör fortsätta?

Problemet är ganska känsligt. Diskussionen om de 40 ha måste breddas mycket mer. Statens resurser måste investeras i den kollektiva/koooperativa sektorn. Vi måste också få slut på systemet med godsägare och storbönder. Angående de 40 ha anser vi att problemet kan lösas genom att gårdar på mer än 40 ha exproprieras. Under den gränsen säljer de som så önskar. Gårdar på mindre än 40 ha, där bonden missköter eller försummar gården, bör också exproprieras. Varför skall man ge privi-

legier till en jordägare som bor i Santiago och har 40 ha improduktiv jord? Exproprieringarna av de misskötta gårdarna måste förberedas väl för att man skall kunna planera vad som skall sås, skördas, kontrakteras och försälas. Om inte detta görs missar vi målet med planeringen.

-Regeringen har diskuterat organisationsformerna inom den kollektiva/koooperativa sektorn. Vad anser ni om detta?

Det har utarbetats ett dokument för alla förbund. Det finns också reglementen för asentamienton. Där fastslås bl.a. att det inte är statsapparaten som bestämmer om bonden ska ha 1/2 ha eller mer. Det ska vi bönder själva bestämma.

Inom den reformerade sektorn föredrar många kamrater att arbeta på den privata jorden. Hur skall man lösa detta problem?

- På en del enheter är det möjligt att människorna inte arbetar tillsammans

eller att de inte arbetar tillräckligt. Detta skapar en ogynnsam atmosfär. Det bästa sättet att lösa detta problem är att införa stimulans till de bästa och mest ansvarsfulla arbetarna. Denna stimulans skulle tex kunna bestå i att familjen får några dagar på en badstrand under sommaren, kurser för specialutbildning etc. På detta sätt kunde man få arbetaren att komma till arbetet med större intresse. Och samtidigt skulle det göras något för den som inte arbetar tillräckligt. Många gånger vill denne kamrat arbeta men vi kan inte ge honom inspiration att arbeta. Den chilenske arbetaren har levt under kapitalismen och är en produkt av detta system. Därför kan vi inte nu förvänta oss att bonden/lantarbetaren skall kunna fungera perfekt i ett annat system.

Hur föreställer Ni er att ett socialistiskt jordbruk i Chile skulle fungera? Hur skulle bonden fungera?

- Eftersom jordbruket industrialiseras kommer naturligtvis levnadsstandarden för bonden att förbättras. Men ett av de svåraste problemen är att det aldrig har förekommit någon jordbruksplanering i Chile. Det har aldrig funnits någon organisation som har lett det chilenska jordbruket. Det har alltid rått anarki på landsbygden. För mig är det idealiska jordbruket ett system med plane-

rade produktionsgrenar. Om mjölken som produceras i Chillán tex kostar 1 escudo per liter och jag producerar i provinsen Coquimbo, där mjölken kostar 4 escudos per liter, då kan man ju börja ifrågasätta det berättigade i att det får fungera så. Och om jag sår majs i centralprovinsen där jag får 3000kg per ha medan jag i den norra delen av landet bara får 500kg per ha, då måste jorden bevattnas och användas till grödor som producerar mer tex vin, som ger ett mycket högre produktionsvärde. Som jag ser det måste de olika produktionsgrenarna planeras så mycket som möjligt i förhållande till landsändar, jordarter o dyl. Produktionen bör planeras så att det skapas provinser som i princip producerar en huvudprodukt, som antingen går till den inhemska konsumtionen eller till export. För den valuta som kommer in kan sedan maskiner anskaffas för att tex industrialisera tomatodlingen. I samma område kan man anlägga en fabrik som tar hand om och bearbetar tomaterna till saft eller konserver. Det skulle ge arbete och säkra inkomster. Med detta jobbet tar man inte arbete från andra utan vidareutvecklar en produkt, direkt billigt och utan mellanhänder. Så uppfattar jag att jordbruket i ett socialistiskt samhälle skulle fungera.

UTBILDNING

Undervisningen i de statliga skolorna är obligatorisk och kostnadsfri i åldrarna 6-14 år.

Gymnasiet omfattar 4 år och är uppdelat på fyra olika linjer: naturvetenskaplig, humanistisk, teknisk samt en mer yrkesinriktad linje. Hittills har de flesta elever studerat antingen naturvetenskapliga eller humanistiska ämnen.

Det finns åtta universitet i Chile. 1969 fanns det 60 000 studenter varav en tredjedel studerade vid privata universitet.

Utbildningsreformen 1965-70

I och med det förslag till utbildningsreform som lades fram under Freis regeringstid började en modernisering av utbildningen diskuteras. Moderniseringen skulle dels innebära kvantitativa förbättringar - fler inskrivna elever, längre obligatorisk skoltid, dels en demokratisering av hela undervisningsväsendet. Under 60-talet förlängdes primärskolan till 8 år och fick namnet "escuela básica", ungefär grundskola. Sekundärskolan, som kom att omfatta 4 år, kallades "escuela media", mellanskolan. Den obligatoriska utbildningen indelades i två huvudområden, en mera humanistisk utbildning och en vetenskaplig fackutbildning som skulle förbereda för en vidare yrkesutbildning. Under 60-talet minskade antalet analfabeter från 16 till 14%. Med den dåvarande minskningen av analfabetismen i landet, alltså 2% på ett decenium, skulle det ta 70 år att få bort all analfabetism. En annan förändring var att examina som tidigare hölls varje år, ersattes med en slutexamen efter grundskolan och mellanskolan med prov som utarbetades lokalt eller på departementet. Hela utbildningsstrukturen skulle förändras i enlighet med UNESCO's Projekt nr 1 för Latinamerika. Demokratiseringsprocessen och förändringen av utbildningens innehåll var dock omöjliga att genomföra utan en förändring av hela samhällsstrukturen. Eftersom skolan är en spegel av samhället, fanns det också inom skolan en klar klasstruktur, som inte kunde brytas genom moderniserande reformer.

Folkfrontens program innehåller ett avsnitt om utbildningens funktion.

I programmet talas om "socialt medvetna och solidariska människor, utbildade för att utöva och försvara sin politiska makt, som på det vetenskapliga och tekniska området" kan utveckla en övergångsekonomi och som massivt försvarar rätten till alla tänkbara uttryckssätt för konsten och intellektet". UP uppfattade demokratiseringen som en del av samhällsförändringen. "Varje samhälle", sade Salvador Allende, "bör vara en skola och skolan bör vara en integrerad del av denna stora skola som samhället bör utgöra".

Vad har då hänt på utbildningens område?

Av de 348 000 elever som började i första klass 1960, hade endast 34 290 avslutat sekundärskolan 1971. Orsaken till det stora bortfallet är socioekonomiska, barnen måste börja arbeta tidigt, problem i hemmen, dåliga skolresultat etc.

Utbildningen är det område som hittills blivit mest åsidosatt av Folkfronten. Raden av ministrar som avlöst varandra är bara ett tecken på att utbildningen behandlats styvmoderligt. Ändå allvarigare var avsaknaden av en utvecklingsstrategi. Visserligen har antalet inskrivna elever ökat med 34,5% under de senaste två åren. Man har gratis mjölkutdelning och antalet skolfrukostar och -luncher har ökat. Vissa kvantitativa förbättringar har alltså skett. Däremot har det inte skett några förändringar i utbildningens innehåll.

I slutet av 1971 samlades fackföreningen SUTE, "Sindicato Unico", till en kongress om utbildningen. Där drogs några allmänna riktlinjer för en skolreform upp. Först i slutet av 1972 började en ny utbildningsstrategi ta form. Dåvarande utbildningsministern annonserade då ett dekret om demokratisering av undervisningen. I början av 1973 togs det andra steget genom dekretet om en nationell enhetsskola (ENU). Högertidningarna La Prensa och El Mercurio har fört en hätsk presskampanj mot reformen, som karaktäriseras som "ideologisk tyranni", "livslång kontroll av barnen", "klasskampen som nytt inslag i undervisningen", osv. Presskampanjen mot reformen syftar till att begränsa diskussionen till parlamentets korridorer så att inte folket börjar diskutera den i sina organ, men också till att få högern med sig i en ny offensiv mot Folkfronten (UP).

Vad innebär då reformen?

Är den verkligen så revolutionär som högern vill framhäva?

Nej, ENU skulle mycket väl kunna bli en borgerlig reform som inte ifrågasätter den ideologiska dominansen i skolorna. Den skulle på kort sikt kunna bli ett utmärkt sätt att utbilda kvalificerad arbetskraft till industrin.

Men om diskussionen om utbildningen verkligen fördes ut bland folket och därigenom blev styrd från basen skulle det innebära ett hårt mot den borgerliga dominansen.

Vad innebär då ENU?

ENU skulle komma att omfatta all undervisning från primärskolan och upp till vad som i Sverige motsvarar grundskoleexamen. 1976 skulle denna enhetsskola omfatta 12 år. Skoltiden skulle indelas i fyra olika faser - 4 år av integrerad undervisning, 2 år där allmänna ämnen kombineras med specialstudier över vissa ämnen, 3 år där ämnesstudier kombineras med praktisk utbildning och 3 år slutligen, där eleverna jämsides med en allmän och en "vald" studiedel, skall få insyn i arbetslivet och en första yrkesorientering genom att delta i produktivt arbete och observera, diskutera och undersöka.

På detta stadium skulle det alltså inte vara frågan om en yrkesutbildning utan snarare om att

göra eleverna medvetna om arbetslivet och skapa respekt för det produktiva arbete som utförs av arbetare, bönder och tjänstemän. Efter detta första år skulle eleverna kunna välja en linje som de sedan specialstuderar under de återstående 2 åren.

Under den sista 3-årsperioden skulle allmänna studier kombineras med specialstudier och praktik inom det yrkesområdet eleven skulle arbeta. Eleven slutar alltså ungefär som "gymnasieingenjör", med möjlighet att antingen hoppa direkt in i produktionen eller att vidareutbilda sig vid en högskola. I stora drag är detta vad ENU skulle komma att innebära.

Reformen stoppad

ENU skulle ha börjat provas i juni 1973 för att vara utbyggt helt 1976. Kritiken från oppositionen och det oppositionsstyrda parlamentet har emellertid tvingat regeringen att uppskjuta genomförandet av reformen.

Riskerar att bli en reformistisk lösning

I sin formella utformning är ENU inte på något vis någon socialistiskt revolutionär skolmodell.

Ivan Nunez, huvudförfattare till planen, säger: "De långsiktiga perspektiv som den nya planen erbjuder, innebär skapandet av ett humanistiskt socialistiskt samhälle, grundat på integrering av produktivkrafterna och ett övervinnande av det ekonomiska, tekniska och kulturella beroendet, upprättande av nya produktionsförhållanden en verklig demokrati och social rättvisa som garanteras genom en folklig makt".

Lautaro Vidda, medförfattare till planen, kommenterar ENU så här: "ENU innebär bara ett steg på vägen mot en verklig enhetsskola. Riskerna med planen kan bara övervinnas genom att arbetarna deltar i uppbyggandet av systemet. I annat fall skulle arbetarna inte heller acceptera systemet. Högerns reaktion på reformen visar emellertid att utbildningsplanen kan skapa konflikter och ytterligare skärpa motställningarna".

"Det dekret som lagts fram om en utbildningsreform är inte något färdigt förslag. Ännu så länge är det endast en officiell rapport som publicerats för att motivera till en offentlig debatt om utbildningen och dess möjliga lösningar.

ENU ger ingen lösning på problemet med utbildningen; massutbildning eller den högre utbildningen. Det chilenska utbildningssystemet kräver integrerade, revolutionära förändringar.

ENU kommer att innebära strukturella förändringar av utbildningen, men riskerar också att bara bli en reformistisk lösning. Avsikten var dock också att man genom ENU skulle kunna demokratisera skolan. Skolsamhället skulle genom speciella råd garanteras inflytande och deltagande. Rådets funktion skulle vara rådgivande, men deras reella makt beror i hög grad på arbetarnas organisering. Utbildningsministeriet skulle inte begränsa rådets inflytande. En annan av planens huvudsyften var att förändra innehålllet i undervisningen. Även här behövs starka basorganisationer".

Ivan Nunez tillägger: "I organiserandet av undervisningen, vill vi övervinna den feodalism som existerar genom uppdelningen av utbildningssystemet i olika undersystem, vilka i realiteten avslöjar klasstrukturen i samhället.

Nya organisationsformer och nytt innehåll

Rent administrativt vill vi rationalisera utbildningsministeriets struktur, inte bara i toppen utan också på basen, ute i skolorna, genom att skapa nya organisationsformer. Det skall skapas kompletta skolenheter där eleverna studerar från lekskolan till "studentexamen". Innehållet i undervisningen som hittills varit humanistiskt och skapat förakt för praktiskt arbete, skall ersättas med planer som svarar mot landets behov. Idag producerar universitetsutbildningen i stor utsträckning byråkrater eller studenter som landet inte har behov av. Den nya utbildningen skall istället syfta till att kombinera en allmän och en teknisk utbildning. Studenterna skall, när de slutar utbildningen, direkt kunna gå in i produktionen eller andra funktioner i samhället."

Skola för kritiskt tänkande och samhällsansvar

Ingen ideologisk indoktrinering

Enligt Ivar Nunez syftar ENU också till att utbildningen skall bli ett instrument för utvecklande av en nationell och kulturell identitet, samtidigt som den ger eleverna en internationell orientering, en global syn på utvecklingen. Utbildningen skall

syfta till att skapa ett samhällsansvar, och att steg för steg få slut på individualism, konkurrens och egoism inom skolsystemet. Avsikten är också att ungdomen genom en utbildning som motsvarar landets behov, skall kunna hjälpa till med uppgiften att föra landet ur underutvecklingen.

Ivan Nunez understryker att utbildningen inte kommer att leda till ett dogmatiskt inpräntande av en viss ideologi utan den syftar till att medvetandegöra eleven om sitt ansvar i övergången till socialismen. Men ENU kommer i hög grad att bli en "pluralistisk skola" i betydelsen att skolan inte kommer att lära ut doktriner, istället kommer den att lära eleven att utveckla ett kritiskt medvetande, så att han själv genom sina konkreta erfarenheter skapar sig en ideologisk bas

Universitetet i Concepcion

Slutsatser:

Utbildningsreformen skulle kunna innebära stora förändringar på utbildningsområdet, men begränsas så

länge borgarklassen har kontroll över parlament och en stor del av utbildningen.

Det gäller nu att föra ut ENU till folket så att skolan i framtiden verkligen blir folkstyrd. Borgarklassen har ännu en gång demonstrerat sin makt genom att hindra ENU's genomförande

Ur Chile Hoy nr 41 och 45 samt Punto Final nr 181

FASCISMEN HOTAR

Inte heller Chile är förskonat från fascism. När den kapitalistiska ekonomin går mot en kris och klasskampen hårdnar - då kryper fascismen fram. Så skedde i Tyskland, Italien och Spanien på 30-talet. Detsamma har skett i Grekland, Brasilien och Bolivia de senaste åren.

Bara några dagar efter den chilenska Folkfrontens seger i presidentvalet 1970, bildades den fascistiska organisationen "Fosterland och frihet" (Frente Nacionalista Patria y Libertad), vars symbol finns målad på många murar och husväggar i Chile.

Här följer några exempel på fascistens typiska drag. Uttalandena kommer från en intervju med generalsekreteraren i ungdomsorganisationen i "Fosterland och frihet":

Antikommunism: "Vår rörelse föddes när de marxistiska partierna begick det oförlåtliga brottet att dela chilensarna i två oförsonliga klasser. Det är vår uppgift att en gång för alla göra slut på dem."

Småborgarkapitalism: "De stora monopolen hindrar den fria företagsamheten och bör bekämpas."

Antiliberalism: "Det liberala parlamentariska systemet är ineffektivt eftersom det tillåter monopol och subversiv marxistisk verksamhet. Vi vill ha en ledare som inte är korrumperad av nödvändigheten att erhålla röster vid varje val."

USA-vänlig chauvinism: "Vi måste försvara och bevara vårt lands ärorika traditioner. Chile får inte förvandlas till ett satellitland i den totalitära kommunismen. Vi måste bekämpa de länder som vi bedömer som verkliga angripare och som lägger sig i den nationella politiken. Vi räknar inte USA till dessa länder."

Korporativism, klassamarbete: "Vi vill ha moderna, dynamiska företag där kapitalet och arbetarna är ouplösligt och harmoniskt förbundna med varandra i ett ömsesidigt samarbete, ett integrerat samhälle."

Våldsromantik: "Vi vänder oss till den ungdom som är beredd att kämpa för att införa en nationell rege-

ring. Här finns ingen plats för egoism och feghet. Tidpunkten har kommit för storhet och hjältemod."

Organisation

"Fosterland och frihet" har nära förbindelser med godsägarna och industriledarna. Förre ordföranden i Nationella Jordbruksförbundet (SNA=Sociedad Nacional de Agricultura) är medlem i "Fosterland och frihets" politiska råd. Den av SNA ägda radiostationen "Radio Agricultura" för en hätsk propaganda mot folkfrontsregeringen. "Fosterland och frihets" "föhrer" Pablo Rodriguez talar varje kväll i denna radiosändare. SNA och andra organisationer som t ex det chilenska industriförbundet (Sociedad de Fomento Fabril), grosshandlarnas förening (Cámara de Comercio Mayorista) och åkeriägarförbundet (Sindicato de Transportistas) betalar "Fosterland och frihet" för utförda "tjänster".

En viktig del av den kontrarevolutionära verksamheten utförs i den argentinska staden Mendoza, som blivit chilensarnas motsvarighet till exilkubanernas Miami. Bl a sköts vapensmugglingen till de högerextremistiska styrkorna därifrån.

Enligt uppgift i UP-tidningar får "Fosterland och frihet" bidrag från militärregimerna i Brasilien och Bolivia förutom från CIA. En chilensk fd arméöverste, som fick avsked för konspirativ verksamhet, har militär utbildning av högeraktivister i Bolivia.

Samarbetet mellan Nationalpartiet och "Fosterland och frihet" visar sig t ex i att åtskilliga medlemmar i "Nationell Ungdoms" aktionsenhet "Comando Rolando Matus" även är med i "Fosterland och frihet". CRM ("Comando Rolando Matus") har åtskilliga politiska mord på sitt samvete.

"Fosterland och frihet" har även organiserat hemliga kvartersgrupper i överklasskvarteren i Santiago. De kallas "kommunförsvaret" (PROTEccion COmunal). Genom att skrämja upp folk med påståenden som att de "marxistiska bordena när som helst kommer att överfalla våra hem" får PROTECO stor anslutning.

Det förekommer även att "Fosterland och frihet" och oppositionspartierna betalar människor från slumkvarteren för vissa våldsuppgifter, speciellt för att provocera fram gatukravaller och för att överfalla UP-lokalerna.

Efter folkfrontens framgång i marsvalet 1973 sade Pablo Rodriguez i en intervju att "landet nu definitivt har hamnat i ett politiskt dödläge, på vilket det inte finns någon traditionell lösning. Vi måste gå utanför de vanliga ramarna. Det politiska partisystemets möjligheter är uttömda, det är dags för handlingens män att ta på sig ansvaret för framtiden. Vi måste bryta den liberala demokratis klassiska schema. Under maj månad har fascisterna gjort vad de kunnat för att uppfylla dessa löften. Under gruvstrejken i Rancagua sprängde de UP-partiernas lokaler i luften. De har sprängt och på andra sätt saboterat TV-sändare. Flera av Folkfrontens riksdagsmän har begärt att "fosterland och frihet" skall olagligförklaras, så att regeringen skulle kunna sätta in hårdare metoder för att hindra att denna terrororganisation startar ett inbördeskrig.

FASCISTISKT HOT I CHILE

Parallellt med förstärkningen av högerflygeln inom Folkfronten pågår en förstärkning av de fascistiska krafterna.

De två mest välkända fascistorganisationerna i Chile är "Fosterland och Frihet (Patria y Libertad) och "Rolando Matus". Den första av de båda organisationerna är den som överhuvudtaget kan ha några pretentioner på att verka "respektabelt".

"Fosterland och Frihet" grundades för två år sedan. Organisationens grundare och generalsekreterare, Roberto Thiemé, uppgavs ha dött i en olycka i februari förra året. Meddelandet visade sig emellertid med tiden vara falskt. Roberto Thiemé är nämligen aktivare än någonsin

En annan av organisationens "hjältar" Héctor Castillo Fuentealba, "äras" av att ha "blivit mördad av en socialistisk aktivist i Chillán den 20 december 1972".

Fosterland och Frihet

"Fosterland och Frihet" är bättre organiserad, har större disciplin, är bättre beväpnad och har klarare inriktning än något annat chilenskt parti, vare sig till höger eller vänster. Trots sin litenhet har den ett officiellt högkvarter (ingen vet hur många hemliga) och en tidning "Patria y libertad". Dess emblem är en stiliserad spindel. Gruppen har redan utfört många aktioner. De flesta har utförts i städernas utkanter där hemlösa människor tagit oanvänd mark i besittning. Vid sådana jordockupationer, eller när fabriker har ockuperats, har gruppens medlemmar fungerat som kapitalisternas förtrupp. Gruppen var också mycket aktiv under valkampanjen, då medlemmar stormade vänstergruppernas lokaler eller använde vapen i attackerna mot vänstergruppernas propagandateam. Vid sådana tillfällen deltog också medlemmar från andra högergrupper, såsom Nationalpartiet och Kristdemokraterna. "Fosterland och frihet" menar att det "inte finns någon politisk lösning" på den nuvarande situationen i Chile.

Fascisternas program

I slutet av mars slog "Fosterland och frihet" i sitt propagandemateriel fast följande:

"I och med detta tvåårsjubileum, håller vi vår första nationella sammankomst med våra ledare och med lokala ledare från landet närvarande. Detta är vårt bästa tillfälle att fördubbla vår tillit till nationalismen och med större självuppoftning än någonsin förbereda oss för den stora strid som väntar oss inom en snar framtid. För var dag kommer vi närmare befrielsen. Men vi skall inte vänta på utan kämpa för denna dag. Det är vi nationalisterna som ger vårt kära fosterland tillbaka dess ära, frihet och framtid".

Den viktigaste överenskommelsen under mötet var "aktion SACO", en civil aktionsgrupp (SACO = Sistema de Acción Cívica Organizada". Det interna dokument som förklarade innebörden av detta dokument, kunde inte hållas hemligt

eller, vilket är troligare; "Fosterland och Frihet" släppte själv ut dokumentet för vidare spridning.

Svarta kommandon

Följande punkter är huvudpunkter för de "svarta kommandon", som aktionsgrupperna kallas:

1 För tjänstemän

Tjänstemän som arbetar inom den statliga sektorn ska; "ge en kortfattad beskrivning av företagets finansiering och de banker där tillgångar finns, av personer som har hand om företagets depåer, och så långt det är möjligt, också över företagets nästanliga ekonomiska situation". De ska dessutom "göra upp listor över lager och tillgångar, namnen på importörer och leverantörer, över maskiner som används och i detalj beskriva energikällor som vatten, bränsle, reservkraftverk o dyl".

Listan på råd fortsätter: "Lär inte ut teknologiska metoder; Rapportera inte om experiment; Lär inte upp någon som stöder Folkfronten; Förflytta planer och handböcker som har att göra med företagets muvarande eller planerade projekt. Där detta inte är möjligt; skapa kaos i arkiven. Om Du är inblandad i planering; öka marginalerna för uträkningar av kvantiteter, begär mesta möjliga information och ge minsta möjliga information.

Öka antalet personer som är sysselsatta med improduktivt arbete, administrativ hjälp, dagavlönade arbetare och servicepersonal utan att rationalisera eller mekanisera det arbete som utförs".

2 För företagare och tjänstemän

"Bryt, inom de lagliga möjligheternas ram, kontakten med de marxistiska arbetare som försöker starta celler i syfte att ta över företaget. Arbetsgivarna måste behålla kontrollen över sina arbetare genom löften som innebär små kostnader för företaget, t ex lunch, kaffeпаuser, frukost för dem som bor långt bort, arbetsskor, semesteranläggning, försäkringsfonder, stipendier för barnen till de mest arbetssamma arbetarna, ledighet för studier, ekonomisk hjälp till inköp av studielitteratur etc.

I de fall där ett statligt företag utövar påtryckningar för att köpa en produkt, ska man kräva kontant betalning, men bara ge dellenleveranser. Därefter ska prishöjningar ske.

Distributionen av varor ska endast ske genom listan över demokratiska distributörer. Vid fall av representation från statens sida, ska endast produkter av lägre kvalitet och i mindre kvantiteter levereras till den statliga sektorn, och leveranserna skall göras med förseningar och utdragna förhandlingar...

Vid fall av illegalt övertagande av anläggningar, ska ägaren i förväg meddela koordineringscentralen alla namn och adresser på ledare etc. Lämpliga försvarsåtgärder skall också vidtas..."

3 För jordägare

"Gör upp en skiss över egendomens belägenhet. Märk ut vägar, stigar och spår som kan användas som alternativ till blockerade vägar. Gör upp en lista på egna tillgängliga transportmedel, lastbilar som är möjliga att hyra för tunga frakter. Gör listor på typen, mängden av de verkstäder som finns tillgängliga för reparation av dessa mm. Frivilliga som kan organisera ett system av vägpatruller som kan underlätta transporternas förflyttning etc... Ansträngningar måste också göras för att få igång ett samarbete med ägare till privata flygplan och radiosändare... Producera basprodukter som bönor, linser, potatis, korn på den bästa jorden och på små enheter som troligtvis inte upptäcks så lätt, men som ger stora och kvalitativt bra skördar.. Förse SOCOAGRO (den statliga distributionsorganisationen) med falska uppgifter om skörd och bördighet. Ge sken av samarbetsvilja för att kunna få lån och andra krediter, men distribuera huvuddelen av skörden genom det civila aktionsorganet... Bilda självförsvarsgrupper och ett informationssystem genom att använda lojala medlemmar som infiltrerar böndernas organisationer och kooperativ samt egendomar som blivit exproprierade i området.. Bilda stödgrupper i städerna kombinerade med varningssystem där statstjänstemän deltar i finansorganisationer.. Identifiera aktivister inom Folkfronten och MIR. Utsätt dem för ständig bevakning och allt tänkbart fysiskt och psykiskt hot.

4 För grannar

"Fäder ska i detalj undervisa sina barn om farorna av totalitarism. De ska därvid använda muntliga och grafiska exempel från hela världen och de ska peka ut för sina barn vilka de totalitära marxistiska agenterna är så att barnen

ska kunna isolera dem och undvika all fysisk kontakt med dem. Deras uppmärksamhet ska ständigt riktas mot det dagliga brutala våld som marxisterna begår.. Ledarna för aktionsgruppernas lokala sektioner ska genom sina grannar försöka få reda på mötesplatsen för köpmän som är för Folkfronten och JAP (distributionsorganet för ransonerade varor).. De ska finna ut öknamn och namn på militanter i dessa rörelser, deras mötesplatser etc. Kampanjer som innebär psykiskt hot kommer att genomföras.. Vi ska använda oss av såväl slogans och propaganda riktade mot Folkfronts-militanter som rykten och skrämselfiktioner riktade mot Folkfrontskvinnor och deras barn.. Vi ska fullfölja den illvilliga politiken; inte erbjuda några transporter åt Folkfrontsmäniskor, inte låna till, inte låna av, inte tala med, inte tävla med, eller överhuvudtaget ha vänskapliga relationer med Folkfrontsmäniskor.. Bojkotta direktiven från de av Folkfronten skapade byalagen genom perfekt organiserade grupper med klara och precisa mål".

FASCISMEN FÖRSTÄRKS

Som vi ser formulerar de fascistiska grupperna med en allt större klarhet sin handlingsstrategi. För fascisterna innebär Folkfronten hela vänstern och varje individuell arbetare, student eller bonde.

De som deltog i åkeriägarnas strejk i oktober är "unionister". Framsidan av senaste numret av "Patria y libertad" hade följande huvudrubrik: "Nationalism, unionism och väpnade styrkor - de enda alternativen.

Kristdemokraterna gnäller svagt om "oansvarigheten" inom Fosterland och Frihet och ställer försiktigt frågor som - "om den politiska processen försätts i ett konstitutionellt dödläge, hur kommer deras inställning till ett fortsatt fasthållande av de demokratiska principerna att vara?" - "Har Fosterland och Frihet möjlighet att själva utföra en statskupp eller räknar de med stöd från de väpnade styrkorna" - "tror de att de väpnade styrkorna skulle genomföra en statskupp i Chile" - "skulle de i så fall göra det i enlighet med Fosterland och Frihets målsättning'?

Detta smågruffande hindrar inte att Kristdemokraternas medlemmar polariseras i riktning mot Fosterland och Frihet. Många känner att organisationen mer är inne "på rätt spår" än Frei och Tomio.

Trots att Folkfronten påvisar vissa av organisationens angrepp på innerånarna i städernas slumområden, är regeringens inställning oklar.

Regeringens generalsekreterare Anibal Palme menade t ex att attityderna bland arbetare och bönder som deltog i jordokupationerna hade skapats av MIR och Fosterland och Frihet tillsammans. Uttalanden av detta slag kan bara gagna fascisterna.

Enbart styrkan hos en organiserad arbetarklass som inte hålls tillbaka av fega och förrädiska ledare, kan tvinga fascismen till reträtt. Arbetarna är inga medbrottslingar till Fosterland och Frihet. De är fascismens värsta fiender. Medbrottslingar är de som håller tillbaka och fördröjer massornas mobilisering mot fascismen.

Artikel av Hugo Blanco

ITT OCH KRIST- DEMOKRATERNA

Nya fakta rörande ITT's agerande i Chile, som visar att motiven för imperiet ITT att konspirera i Chile "var att försöka uppehålla, konsolidera och fördjupa graden av infiltration i Chile".

Jaime Schatz, direktören för el-gas- och telekommunikationsverket, sa när han överlämnade dokumenten, att det finns ett verkligt system av internationellt spionage. Det framgår av dokumentet A-20, där ITT i New York ber Telefonkompaniet i Chile att avslöja reaktionerna från den militära ledningen, från den offentliga förvaltningen, från de främsta privata företagen, från underrättelsetjänsten och från fackföreningsrörelsen, på ett tal angående politiken gentemot Latinamerika, som Förenta Staternas president höll. Man gav order om att dessa reaktioner skulle registreras och sedan sändas till Vita Huset som en "hjälp" som Förenta Staternas regering begärt från ITT.

ITT konspirerade mot Allenderegimen av en mycket enkel anledning. ITT åtnjöt nämligen under Freis administration alla möjligheter att öka sin ekonomiska infiltration i Chile. Jaime Schatz visade att Telefonkompaniet mellan

1930 och 1970 endast satsade ett kapital på 30 miljoner dollar och sände 16,9 miljoner till utlandet. ITT beräknade att vinsterna i Chile skulle stiga betydligt från och med 1972. Genom en överenskommelse med CORFO 1967 att utvidga telefonservicen mot en garanterad årlig nettovinst på 10%, skulle ITT tex tjäna ytterligare 20 miljoner per år. I Telefonkompaniets arkiv fann man handlingar som visar att ITT använde detta sitt dotterbolag för att spåra upp nya affärer i Chile. ITT övervägde i själva verket möjligheten att gå in i cellulosa- och pappersindustrin, elektroniska och elektriska utrustningar, bearbetning av koppar, gummidäck, salpeter, bostadsbyggande och tom inom saltindustrin.

Dokumentet bevisar, att ITT utvidgade sina affärer genom inflyttelserika personer i den kristdemokratiska regeringen.

ITT i "Operation Andacollo"

ITT erbjöd 250 miljoner dollar till Eduardo Freis kristdemokratiska regering för att köpa gruvfyndigheten Andacollo. "Operation Andacollo" påbörjades redan under andra halvåret

1967, då representanter för ITT inledde direkta förhandlingar med president Frei. Efter att ha justerat vissa detaljer i det ursprungliga anbudet, gav Frei sitt samtycke till att förhandlingarna mellan representanter för det mäktiga nordamerikanska företaget och dåvarande gruvministern, Alejandro Hales, skulle fortsätta. Den 11 oktober 1968 - när förhandlingarna pågått nästan under ett år - blev det känt att ITT redan höll på att förvärva koppargruvor i Andacollo. Gruvarbetarna talade om, att ledningen för ITT utövade påtryckningar - "om ni inte går med på försäljning, kommer dessa gruvor att exproprieras av chilenska staten". Vid geologiska undersökningar konstaterades, att Andacollos mineral var potentiellt lika viktig som kopparn i El Salvador och t o m Chuquicamata. Den kristdemokratiska regeringen nämnde inget om den planerade affären. När ITTs öppna inblandning i Chiles affärer avslöjades, framkom uppgifterna om det nordamerikanska företags intervention under den kristdemokratiska regeringens tid.

"Operationen"

Förvärvandet av gruvtillgångarna i Andacollo inleddes i juni -68 med direkta förhandlingar med gruvarbetarna i den lilla gruvbyn. Köpet ägde rum under förevändning att ITT behövde koppar till sin verksamhet. ITT ville ha ett eget produktionscentrum för sin ekonomiska försörjning. Men bakom detta fanns något viktigare. CORFO (det statliga utvecklingsinstitutet) upptäckte vid denna tidpunkt urantillgångar i Andacolloområdet. På grund av detta avstängdes zonen och det hölls strängt hemligt. Men ITT visste allt.

Företaget diskuterade investeringar på 250 miljoner dollar för att köpa gruvorna inom det avstängda området och den utrustning, som tillhörde gruvorna inom det avstängda området och den utrustning, som tillhörde 50 gruvarbetare i byn. Strax innan hade det nordamerikanska företaget Continental Copper and Steel Industries förvärvat den chilenska gruvan Sagasca i Iquique. Detta företag hade förbindelser med ITT. Bland de gruvor i Andacollo, där ITT ordnade köpet, förekom "La Hermosa", ägd av bröderna Luis och Beltrán Amenábar Carvallo. Detta är den största gruvan i området och

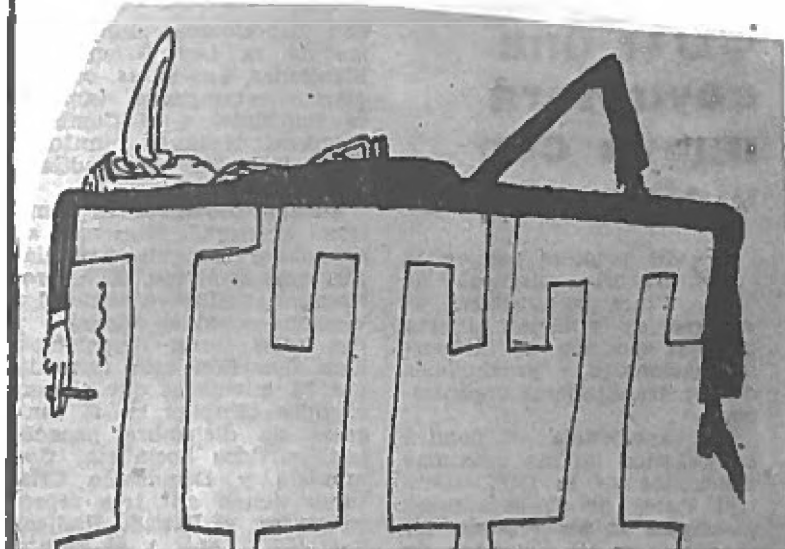
den hade utrustning installerad, som gjorde den klar för exploatering. "La Hermosa" var en av de gruvor med störst produktion där. Med denna såväl som med de övriga gruvorna skrev ITT ett kontrakt "ad referendum" på två år för att konkretisera affären. Om detta har man aldrig fått veta något mer och eftersom de två åren förflutit har en ny viktig förhållning kommit fram.

Försummelserna.

CORFO gjorde en studie av utvinningsmöjligheterna i området. Det konstaterades att det rörde sig om en stor fyndighet med enorma reserver. ITT kom över denna studie och kunde dra ihop sina nät.

Åtgärder.

Visserligen hade ITT representanterna direkta kontakter med gruvarbetarna i Andacollo under andra halvåret 1968, men förhandlingarna mellan ITT och Freis regering påbörjades ett år tidigare. Detta framgår av ett brev från gruvministern till ITT den 7 december 1967. Där skriver han: "Med anledning av Edra förfrågningar angående framställan om tillskjutande av kapital för utvinningar av mineraltillgångar i landet, vill jag än en gång framhålla vårt intresse av dessa investeringar. Regeringen bedömer det emellertid som olämpligt, att skriva ett investeringskontrakt på de skattevillkor, som ni begärt, eftersom det innebär en statsfinansiell uppoffring och en skattenivå långt ifrån den godtagbara." Trots detta brev, undertecknat den 7.12.1967, inledde ITT i juni 1968 "operation Andacollo" genom att försöka köpa fyndigheterna direkt från gruvarbetarna. Det kom aldrig någon formell och exakt förklaring från regeringen Frei angående denna fråga.

ORDLISTA

UP = Unidad Popular = Folkfronten

Följande partier ingår i UP:

PS = Socialistpartiet

PC = Kommunistpartiet

IC = Kristna Vänstern

MAPU = En vänsterutbrytning ur krist-demokraterna

PR = Radikalerna

API = Oberoende Folkaktionen

MIR = Utomparlamentarisk vänsterrevolutionär rörelse

Patria y Libertad = Fascistisk grupp

JAP = Kontrollråd: sköter priskontroll, distribution av förnödenheter m.m.

CODELCO = Statligt kopparbolag grundat 1966

CORA = Statligt jordreformsinstitut grundat 1962

CORFO = Statligt industriellt utvecklingsbolag grundat 1939

Frei = ledare för krist-demokraterna, f.d. president

Mumie = Vänsterns beteckning på de konservativa

La revolucion no se hace en las palabras,

La revolucion se hace en los hechos =

Revolutionen görs inte med ord,

Revolutionen görs i handlingar

Tidigare nummer av Chilebulletinen:

1, 1973 - Chile, kopparn och Sverige

2, 1973 - Alternativ folkmakt växer fram. Oktoberstrejken.
Marsvalen. Högerns reaktion mot folkfronten.

